

DE TALIBAN

Ideologie en
aantrekkingskracht

De taliban: ideologie en aantrekkingskracht

Door: Nuance door Training & Advies

Status: openbaar

©NTA, februari 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van NTA.

Inhoud

Samenvatting	6
Introductie	9
1. Taliban - historische context	11
2. Taliban-ideologie	15
2.1 Deobandi-islam	15
2.2 Pashtunwali	17
2.3 Synthese naar eigen taliban-ideologie	18
3. De aantrekkingskracht van Afghanistan op Nederlandse forein fighters	21
Bronnenlijst	26
Bijlage 1. Relaties taliban met geopolitieke actoren	32
Bijlage 2. Over Nuance door Training en Advies	35

Samenvatting

Samenvatting

Sinds de terugtrekking van westerse troepen in 2021, zijn de taliban opnieuw de facto de machthebbers in Afghanistan. Deze paper behandelt de vraag wat de impact en wat de gevolgen van de recente overname van de taliban zullen zijn voor potentiële Nederlandse *foreign fighters*. Door de val van de Afgaanse overheid zijn de grenzen van Afghanistan zo mogelijk nog poreuzer geworden. Dit gegeven biedt *foreign fighters* meer mogelijkheden om het land in te komen, zij het niet dat het terrein van Afghanistan moeilijk begaanbaar is en dat de taliban zelf weinig rekruten *foreign fighters* werven. De taliban vormen uiteindelijk een organisatie, die primair gericht is op de Pashtun-bevolking en voor buitenstaanders moeilijk toegankelijk is. De ideologische ambities van de taliban zijn vooral gericht op Afghanistan, terwijl andere extremistische actoren, zoals Al Qaida en ISIS, een universeel, panislamistisch en soms apocalyptisch narratief verkondigen. Dit heeft ook gevolgen voor eventuele *foreign fighters* die het pragmatischere bewind van de taliban niet kunnen rijmen met de ideologie van Al Qaida en ISIS (zie [hoofdstuk 3](#)).

Desondanks kunnen er, onder heerschappij van de taliban, mogelijkheden ontstaan voor *foreign fighters* om zich aan te sluiten bij andere extremistische actoren die actief zijn in Afghanistan. De taliban hebben altijd in meer of mindere mate banden onderhouden met Al Qaida. Deze groepering richt zich meer op de internationale gewelddadige jihad en op het werven van buitenlandse strijders. Mochten de taliban Al Qaida weer huisvesten, dan kan het zijn dat buitenlandse strijders zich bij Al Qaida zullen aansluiten onder het pashtunwali-gastheerschap van de taliban. Daarnaast zouden meerdere strijders van Al Qaida geaffilieerde groepen in Syrië willen vertrekken naar Afghanistan. Islamitische Staat in de Khorasan Provincie (ISKP), de andere prominent aanwezige extremistische partij, verkeert in staat van oorlog met de taliban. Door zijn vermeende ideologische zuiverheid, ziet ISKP de taliban als afvalligen. Aanhangers van dit gedachtegoed kunnen zich aangetrokken voelen tot ISKP en zich daarbij willen aansluiten (zie uitgebreidere afweging voor mogelijk uitreizen naar deze groepen in [hoofdstuk 3](#)).

De taliban-organisatie is een product van geopolitieke omstandigheden en verzet daartegen. De invasie van de Sovjet-Unie zorgde ervoor dat diverse moedjahedien-strijdgroepen opgericht werden om de Sovjets te verdrijven. Na de verdrijving van de Sovjet-Unie, kwamen spanningen tussen de moedjahedien verder tot uiting. De taliban-organisatie werd in 1994 opgericht om het land te ontdoen van gewelddadige chaos, corruptie en partijpolitiek van de moedjahedien. Na militaire successen, is deze groep van 1996 tot de Amerikaanse invasie in 2001 aan de macht geweest (zie [hoofdstuk 1](#) en [2](#)). De taliban baseerden hun ideologie op de soennitische deobandi-stroming. Deze stroming verspreidde zich door middel van madrassa's (religieuze scholen) naar onder andere Pakistan en Afghanistan. De taliban-interpretatie van het deobandisme (zie [hoofdstuk 2](#)) werd vermengd met salafistische invloeden, onder meer via de geldstromen en de ondersteuning van Saoedi-Arabië. Dit gebeurde via de lessen van de madrassa's, die door invloed van wahhabistische ideologieën en salafistisch-geïnspireerd wereldwijd jihadisme verwijderd zijn geraakt van de oorspronkelijke context van het deobandisme. Bepaalde deobandi-scholen in Pakistan raakten betrokken bij de Afgaanse jihad, wat bijdroeg aan de politisering van deobandi-madrassa's in Afghanistan. Naast de islamitische elementen, bestaat de ideologie van de taliban ook uit de pre-islamitische erencode van de Pashtun-bevolking, de pashtunwali. Dit tezamen zorgt ervoor dat de taliban een ideologisch mengsel is van deobandi-islam, salafistische invloeden en pashtunwali (zie [hoofdstuk 2](#)).

De taliban laten een beleidsmatige en pragmatische houding zien richting buitenlandse mogendheden. In tegenstelling tot andere extremistische actoren, zijn de taliban bereid tot interstatelijke onderhandelingen en stellen ze andere landen in de gelegenheid om te investeren in Afghanistan. Hieruit blijkt een verdere op Afghanistan gerichte houding, waarmee ze zich onderscheiden van andere extremistische groeperingen (zie [hoofdstuk 3](#)).

Introductie

Introductie

Voor velen kwam de snelheid waarmee de taliban op 15 augustus 2021 de macht grepen in Afghanistan als een verrassing. In internationale kringen wordt veel gesproken over de invloed die de overname van de taliban heeft op de aanwezigheid en aantrekkingskracht van andere extremistische actoren, zoals Islamitische Staat in de Khorasan Provincie (ISKP) en Al Qaida. De taliban claimden na hun overname dat Afghanistan geen uitvalsbasis zou worden voor extremistische organisaties.^[1] Toch zijn er in de afgelopen maanden duizenden strijders door de taliban bevrijd uit Afghaanse gevangenschappen en daarnaast zouden er duizenden buitenlandse extremisten naar Afghanistan afgereisd zijn.^[2] Naar aanleiding van vragen van de partners van NTA, behandelt deze paper wat de impact en de gevolgen van de recente overname van de taliban zullen zijn voor potentiële Nederlandse foreign fighters.

Het lag in de lijn der verwachting dat de taliban vroeg of laat de macht zouden overnemen na de westerse militaire terugtrekking. Er werd echter rekening gehouden met een langere strijd die ruimte zou bieden voor een ordelijke evacuatie. Het tegendeel bleek echter het geval te zijn.^[3] De evacuatie, van zowel buitenlands personeel als Afghanen die hadden gewerkt voor buitenlandse missies of organisaties, verliep chaotisch. Uiteindelijk heeft Nederland met haar evacuatievluchten meer dan 2500 personen in veiligheid kunnen brengen, maar er zijn vele Afghanen achtergebleven die het vliegveld in Kabul niet konden bereiken. De Nederlandse evacuatiemissie moest vroegtijdig gestaakt worden vanwege een dubbele zelfmoordaanslag die uitgevoerd werd door ISKP bij het vliegveld op 26 augustus 2021. Hierbij kwamen 170 mensen om het leven die het talibanbewind probeerden te ontvluchten.^[4]

Volgens experts leken de taliban zelf ook enigszins verrast te zijn door hun snelle overname van Afghanistan, aangezien er nog geen overheid en regeerplan klaarstond om in werking te treden.^[5] In de eerste twee weken na hun overwinning verklaarden de taliban dat er geen wraakacties zouden volgen en dat meisjes en vrouwen naar school of hun werk mochten blijven gaan (hoewel het onduidelijk bleef onder welke voorwaarden). Tegelijkertijd schetste de beperkte anekdotische berichtgeving een gemengd beeld over de interacties van de taliban met de bevolking. In sommige gevallen bleek dat er wel degelijk sprake was van represailles en intimidatie, met name tegen Afghanen die banden hadden met de voormalige regering en haar buitenlandse partners.^[6] De taliban leken een pragmatischere aanpak te hebben dan voorheen en zeiden ernaar te streven meerdere partijen bij de overheid te willen betrekken.^[7] Begin september 2021 werd de nieuwe regering aangekondigd, onder leiding van premier mullah Mohammed Hassan Akhund. Deze regering bestaat echter nagenoeg alleen uit mannelijke talibanleiders met een Pashtun-achtergrond.^[8] De taliban hebben ook een Opperste Leider aangesteld die boven de regering staat, deze functie wordt bekleed door Mawlawi Hibatullah Akhundzada. Hij heeft aangegeven hun interpretatie van de shariawetgeving te handhaven in het Islamitische Emiraat Afghanistan.^[9]

Om inzicht te krijgen in de impact en de gevolgen van de recente overname van de taliban voor potentiële Nederlandse foreign fighters wordt in **hoofdstuk 1** allereerst gekeken naar de historische context van de taliban. Dit is van belang om de hedendaagse taliban en hun bewind te begrijpen. In **hoofdstuk 2** wordt de ideologie van de taliban nader toegelicht, omdat de taliban andere ideologische wortels hebben dan andere extremistische organisaties met een islamitische achtergrond. In **hoofdstuk 3** wordt besproken wat de mogelijke aantrekkingskracht van diverse extremistische groepen in Afghanistan is voor extremisten in Nederland.

- [1] Seir, H., Faiez, R., Gannon, K., & Krauss, J. (2021, 18 augustus). Taliban vow to respect women, despite history of oppression. *AP news*. Geraadpleegd van <https://apnews.com/article/afghanistan-taliban-kabul-1d4b052ccef113adc8dc94f965ff23c7>; Houthuijs, P. (2021, 4 september). Taliban, al-Qaida, IS-K, Haqqani Netwerk: zo liggen de verhoudingen. *NOS.nl*. Geraadpleegd van <https://nos.nl/collectie/13870/artikel/2396425-taliban-al-qaida-ISKP-haqqani-netwerk-zo-liggen-de-verhoudingen>.
- [2] Houthuijs 2021. Taliban, al-Qaida, IS-K, Haqqani Netwerk: zo liggen de verhoudingen; Marty, F.J. (2020, 10 augustus). The Taliban Say They Have No Foreign Fighters. Is That True? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2020/08/the-taliban-say-they-have-no-foreign-fighters-is-that-true/>; United Nations Security Council. (2021, 1 juni). Twelfth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2557 (2020) concerning the taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace stability and security of Afghanistan. Geraadpleegd van <https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486>.
- [3] Miller, L. (2021, 23 augustus). America's withdrawal from Afghanistan & implications for U.S. policy in Asia. *Hidden Forces*. Geraadpleegd van <https://hiddenforces.io/podcasts/laurel-miller-afghanistan-withdrawal/>.
- [4] Ministerie van Defensie. (z.d.). Evacuatievluchten uit Afghanistan. Geraadpleegd op 6 september 2021 van <https://www.defensie.nl/onderwerpen/evacuatievluchten-afghanistan>; Chin-a-Fo, H. (2021, 26 augustus 2021). Bloedige aanslag ontwricht slotdag van evacuaties. *NRC*. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/08/26/aanslag-ontwricht-slotdag-evacuaties-a4056245>; Augusteijn, N. (2021, 31 augustus). De Amerikanen zijn vertrokken: dit staat Afghanistan nu te wachten. *Nu.nl*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/33xBkcl>.
- [5] Miller 2021. America's withdrawal from Afghanistan & implications for U.S. policy in Asia.
- [6] International Crisis Group. (2021, 24 augustus). Taliban Rule Begins in Afghanistan. *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/taliban-rule-begins-afghanistan>.
- [7] Al Jazeera and News Agencies. (2021, 4 september). Afghanistan: Mullah Baradar promises 'inclusive' government. *Aljazeera.com*. Geraadpleegd van <https://www.aljazeera.com/news/2021/9/4/afghanistan-mullah-baradar-promises-an-inclusive-government>; Atwood, Richard, & Bahiss, Ibrahim. (2021, 19 augustus). [Podcast]. What Will the taliban Do Next? *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/what-will-taliban-do-next>.
- [8] BBC. (2021, 7 september). Afghanistan: Who's who in the Taliban leadership. *BBC.com*. Geraadpleegd van <https://www.bbc.com/news/world-asia-58235639>.
- [9] BBC 2021. Afghanistan: Who's who in the Taliban leadership; Ramachandran, S. (2021, 10 september). What Role Will the Taliban's 'Supreme Leader' Play in the New Government? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2021/09/what-role-will-the-talibans-supreme-leader-play-in-the-new-government/>.

1.

Taliban - historische context

1. Taliban – historische context

Om de Afghaanse context en de overwinning van de Taliban te begrijpen, is het van belang om te beginnen bij de coup in 1978. In dat jaar werd de regering van Mohammed Daoud Khan omvergeworpen door procommunistische militaire officieren. De nieuwverworven macht werd gedeeld door twee marxistisch-leninistische groeperingen, die weinig populair waren in Afghanistan. Zo bestreden ze de Afghaanse oppositie, voerden uitgebreide hervormingen door (die op het conservatieve platteland gezien werden als onislamitisch), haalden ze de banden aan met de Sovjet-Unie en, misschien nog wel het belangrijkste, mengden ze zich in zaken van de *qawm* (stam, clan of dorp).^[10] De nieuwe overheid werd verafschuwed door een deel van de islamitische, en grotendeels anticommunistische, bevolking. Zij mobiliseerde zich in rebellerende groepen die bekend zijn komen te staan als de moedjahedien ('zij die jihad verrichten') en zagen hun strijd als jihad.^{[11] [12]}

Deze opstand van de moedjahedien, samen met interne strubbelingen en coups tussen de twee regerende marxistisch-leninistische partijen, bracht de Sovjet-Unie ertoe om in te grijpen. In december 1979 viel het Russische leger het land binnen en verving het leger de toenmalige Afghaanse president. Deze wist echter ook geen publieke steun te verwerven en, met behulp van de veiligheidsdiensten van de Verenigde Staten (CIA), Pakistan (ISI), Saoedi-Arabië (GID) en andere sympathiserende staten, breidde de strijd van de moedjahedien zich verder uit over het land.^[13] De strijdende partijen belandden al snel in een patstelling, met grote vluchtelingenstromen naar Pakistan en Iran als gevolg. Tien jaar later, in 1989, trok de Sovjet-Unie haar troepen terug uit Afghanistan. Dit gebeurde op basis van een akkoord dat de Sovjet-Unie had gesloten met de Verenigde Staten, Pakistan en Afghanistan. Vanaf dat moment werd Afghanistan opnieuw een neutrale staat in de Koude Oorlog.^[14]

[10] In het etnisch-diverse Afghanistan bestond geen overkoepelend nationalisme, maar loyaliteit aan iemands directe *qawm* (stam, clan of dorp). Hoewel er enige vorm van centralisatie op gang kwam, bleef het land georganiseerd in diverse concurrerende *qawms*. De ongekende inmenging van de procommunistische overheid in de lokale *qawm* was daarmee een belangrijke reden om in opstand te komen (Williams, B.G. (2014). Afghanistan after the Soviets: From jihad to tribalism. *Small Wars & Insurgencies*, 25(5-6), p. 933).

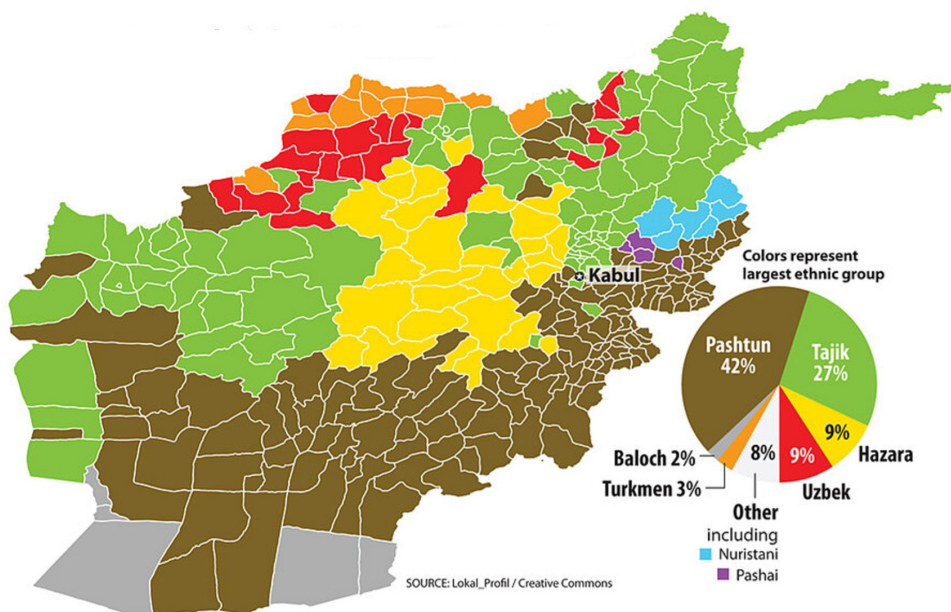
[11] Letterlijk betekent *jihad* inspanning, streven naar goedheid. Ook geïnterpreteerd als gewapende strijd, vooral door extremisten.

[12] Britannica. (z.d.). Soviet Invasion of Afghanistan. Geraadpleegd op 31 augustus 2021 van <https://www.britannica.com/event/Soviet-invasion-of-Afghanistan>; Bloch, H. (2021, 19 augustus). A Look At Afghanistan's 40 Years Of Crisis – From The Soviet War To Taliban Recapture. *NPR*. Geraadpleegd van <https://www.npr.org/2021/08/19/1028472005/afghanistan-conflict-timeline?t=1629979724773>; Williams 2014, p. 933-934.

[13] Britannica. (z.d.). Soviet Invasion of Afghanistan; Hussein, T. (2021, 11 oktober). Ex-Saudi Intelligence Head Weighs In on Afghanistan. *New Lines*. Geraadpleegd van <https://newlinesmag.com/review/ex-saudi-intelligence-head-weighs-in-on-afghanistan/>.

[14] Britannica. (z.d.). Soviet Invasion of Afghanistan.

[15] Afbeelding afkomstig van de Naval Postgraduate School (VS). Geraadpleegd op 18 oktober 2021 van https://en.wikipedia.org/wiki/Ethnic_groups_in_Afghanistan#/media/File:Afghanistan_demographics_3.jpg.

Afbeelding 1. Verdeling van bevolkingsgroepen over Afghanistan in 2021.^[15]

Het akkoord en de terugtrekking van Sovjettroepen maakten echter geen einde aan de strijd in Afghanistan. De moedjahedien waren gefragmenteerd en bestonden uit verschillende onafhankelijke groepen. Hoewel de verwachting was dat de procommunistische overheid van de toenmalige president Najibullah snel zou vallen en de moedjahedien het land over zouden nemen, duurde het uiteindelijk nog drie jaar voordat de regering viel.^[16] Dit kwam met name door de etnische en tribale verdeeldheid in het land en onder de moedjahedien zelf. Het was voor de moedjahedien, die grotendeels uit strijders van de Pashtun-stammen bestonden, moeilijk om communistische sympathisanten voor zich te winnen en de beweging bij elkaar te houden door onderlinge rivaliteiten en spanningen. De overheid wist deze verdeeldheid, onder andere versterkt door het *qaum*-systeem, te exploiteren voor haar eigen gewin.^[17]

Uiteindelijk slaagden de moedjahedien erin om in 1992 de regering ten val te brengen. Hiermee verdween de enige verbindende factor die de moedjahedien-troepen enigszins bij elkaar hield, waarna onderlinge conflicten verder escaleerden. Ten slotte bracht de overwinning van de taliban de inter-*qaum*-gevechten tot een einde.^[18] De taliban ontstonden in 1994 onder leiding van mullah Mohammed Omar. Het was een groep die het land wilde ontdoen van de gewelddadige chaos, corruptie en partijpolitiek van de moedjahedien.^[19] De beweging bestond voornamelijk uit studenten van Afghaanse en Pakistaanse madrassa's (religieuze scholen), die gefinancierd werden door Pakistan en Saoedi-Arabië. De taliban streefden ernaar om een islamitische staat op te richten in Afghanistan, waar geleefd zou worden volgens hun interpretatie van de shariawetgeving. In 1996 wisten de taliban de macht te grijpen en het Islamitische Emiraat Afghanistan te stichten. Dat bleef tot de Amerikaanse invasie in 2001 bestaan.^[20]

Het talibanbewind werd in eerste instantie door veel Afghanen gesteund, die uitkeken naar de beloofde vrede, veiligheid, stabiliteit en voorspelbare rechtspraak na jaren van oorlog. Maar bij sommigen kwam aan dit optimisme snel een einde toen de taliban bruut hun vorm van islam handhaafden. Deze interpretatie van de islam was volgens talibandeskundige Rashid een anomalie: "*ze pasten niet in het islamitische spectrum van denkbeelden en bewegingen die in de periode tussen 1979 en 1994 in Afghanistan waren ontstaan.*"^[21] De taliban introduceerden een strenge interpretatie van de sharia, verboden vrouwen en meisjes om naar school te gaan of te werken en voerden zware lijfstraffen in, zoals executies en amputaties. Daarnaast boden de taliban een veilige haven aan Al Qaida^[22] en andere extremistische groepen, die al in het land aanwezig waren. Afghanistan werd onder het bewind van de taliban een trainingsgebied voor extremisten met een islamitische achtergrond.^[23] Slechts drie landen erkenden het talibanregime, te weten Pakistan, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten.^[24]

Uiteindelijk vormde de weigering van de taliban om Osama Bin Laden uit te leveren aan de Verenigde Staten na de aanslagen van 9/11, de druppel voor de Verenigde Staten om Afghanistan binnen te vallen.^[25] Samen met de coalitietroepen en de Noordelijke Alliantie, de verzetsbeweging in de Panjshirvallei,^[26] werd het talibanregime verdreven. Hamid Karzai werd aangesteld als president van de interim-regering. Hierna werd hij enkele keren opnieuw verkozen tot Ashraf Ghani in 2014 de verkiezingen won. De Amerikanen en hun NAVO-bondgenoten, waaronder Nederland, richtten een veiligheidsstructuur in om het Afghaanse bewind te ondersteunen.^[27] Hoewel de taliban verslagen werden, werden zij niet verdreven. De taliban gingen ondergronds en het leiderschap verplaatste zich naar Pakistan. Hiervandaan werden nieuwe volgers aangetrokken en konden ze zich hergroeperen. De taliban richtten zich vervolgens met name op het delegitimeren van de Afghaanse overheid en het verdrijven van buitenlandse troepen.^[28]

[16] Williams 2014. Afghanistan after the Soviets, p. 927; Britannica. (z.d.). Soviet Invasion of Afghanistan.

[17] Williams 2014. Afghanistan after the Soviets, p. 930-937.

[18] Williams 2014. Afghanistan after the Soviets, p. 947-949; Johnson, T.H., & Mason, M.C. (2007). Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan. *Orbis*, 51(1), p. 75.

[19] Rashid, A. (2001). *Taliban*. Amsterdam, Nederland: Atlas, p. 42-45.

[20] Johnson & Mason 2007. Understanding the Taliban, p. 73-74; CISAC. (2018). 'Afghan Taliban'. Center for International Security and Cooperation (CISAC). Geraadpleegd van <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban>.

[21] Johnson & Mason 2007. Understanding the Taliban, p. 74; PBS. (2021, 30 augustus). A Historical Timeline of Afghanistan. *PBS.org*. Geraadpleegd van <https://www.pbs.org/newshour/politics/asia-jan-june11-timeline-afghanistan>; Rashid 2001. *Taliban*, p. 130.

[22] Ondanks dat Bin Laden de moedjahedien-troepen had gesteund tijdens de oorlog tegen de Sovjet-Unie en de taliban Al Qaida een uitvalsbasis bood, was de relatie tussen beide groeperingen gespannen. Ten eerste omdat de taliban en Al Qaida verschillende islamitische stromingen volgen (meer daarover in hoofdstuk 3). Ten tweede zijn de groepen etnisch verschillend, zo zijn de taliban Afghaans en Al Qaida is voornamelijk internationaal gericht. Ten slotte verschilden de groepen qua strategie. Hierbij zag Bin Laden actie tegen de Verenigde Staten en andere landen als cruciaal voor succes, terwijl mullah Omar daartegen was (CISAC 2018. *Afghan Taliban*).

[23] Sumpter, C. (2021, 23 augustus). What Does the Taliban Takeover Mean for Violent Extremism in Indonesia? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/31GrJiK>.

[24] Johnson & Mason 2007. Understanding the Taliban, p. 74; CISAC 2018. *Afghan Taliban*.

[25] CISAC 2018. *Afghan Taliban*.

[26] De Panjshirvallei is tijdens de Sovjet- en taliban-bezetting onder controle gebleven van een moedjahedien-groep onder leiding van Massoud sr. Na de overwinning van de moedjahedien, werd Massoud sr. minister van Defensie en nam hij deel aan de burgeroorlog tussen moedjahedien-facties. Na de overwinning van de taliban werd hij één van de aanvoerders van de Noordelijke Alliantie, een groep bestaande uit Tadzjiken, Oezbeken en Turkmene, die stand bleef houden in de Panjshirvallei. Massoud sr. werd, waarschijnlijk in opdracht van Al Qaida, twee dagen voor 9/11 vermoord. De Noordelijke Alliantie hielp de coalitie vervolgens om de taliban te verdrijven. De zoon van Massoud sr., Ahmad Massoud, besloot de strijd van zijn vader voort te zetten en richtte in 2019 het Nationaal Verzetsfront op (Vreeken, R. (2021, 19 augustus). Eén Afghaanse vallei biedt nog moedig weerstand tegen de taliban. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3y74ASX>).

Na de recente overname van de taliban hebben Ahmad Massoud in de Washington Post gevraagd om militaire steun van de Verenigde Staten en hun democratische bondgenoten om hun bastion van vrijheid wederom te verdedigen

In 2003 werden de grote gevechtsactiviteiten gestaakt in Afghanistan en verplaatste de focus van internationale troepen zich vanaf 2004 naar de oorlog in Irak. De taliban gebruikten deze kans om zichzelf te herpositioneren met nieuwe strategieën, waaronder zelfmoordaanslagen in Afghanistan.^[29] De Verenigde Staten reageerden op de snelle toename in gewelddadige aanvallen door het sturen van extra troepen in 2008 en 2009.^[30] De Amerikaanse president Obama had beloofd om de Amerikaanse troepen terug te trekken uit zowel Irak als Afghanistan, maar op advies van zijn generaals stuurde president Obama in 2011 juist meer soldaten naar Afghanistan om Al Qaida en de taliban definitief uit te schakelen.^[31] Ondanks de extra troepen, konden de taliban aanvallen uit blijven voeren en wisten ze enkele gebieden over te nemen.^[32] De taliban werden hierbij in de hand gespeeld door het incompetent optreden van de Amerikaanse missie en de structurele corruptie van het Afghaanse regime. Daarnaast ondersteunde Pakistan de wederopstanding van de taliban door hen een veilige haven te bieden.^[33] In 2015 overleed talibanleider mullah Omar, waarna interne verdeeldheid zich manifesteerde en verschillende facties tegen elkaar streden.^[34]

Door de jaren heen zijn er diverse pogingen gedaan om tot een akkoord te komen tussen de strijdende partijen in Afghanistan. De laatste ronde van onderhandelingen werd gestart onder het leiderschap van president Trump, die een einde wilde maken aan de "forever wars".^[35] De onderhandelingen vonden enkel plaats tussen de Verenigde Staten en de taliban, aangezien de taliban niet toestonden dat de Afghaanse overheid deelnam aan het proces. Op 29 februari 2020 sloten de Verenigde Staten en de taliban een overeenkomst. Hierbij werd afgesproken dat de troepen van de Verenigde Staten en de NAVO Afghanistan zouden verlaten als de taliban zich aan de voorwaarden van het akkoord zouden houden. Zo moest de groepering geweld, door haarzelf en Al Qaida, tegen de Verenigde Staten en hun bondgenoten voorkomen.^[36]

Uiteindelijk kondigde president Biden aan dat de terugtrekking van Amerikaanse troepen voltooid zou worden op 1 september 2021. Deze verklaring leidde tot een versnelling van de opmars van de taliban, die daarvoor al ingezet was. De snelheid waarmee de taliban uiteindelijk de regering in de hoofdstad Kabul ten val brachten, op 15 augustus 2021, was voor velen onverwachts. Enkele factoren waardoor het Afghaanse leger zo snel verslagen kon worden, waren tekorten aan militaire middelen, uitblijvende salarissen, een beperkte motivatie om voor de corrupte overheid te vechten en een gebrek aan nationaal bewustzijn. Doordat lokale actoren zich snel overgaven aan de duidelijk sterkere partij of een deal sloten met de taliban, vielen veel steden in handen van de taliban zonder grootschalig verzet.^[37]

Het succes van de taliban, zowel bij de eerste overname van Afghanistan als bij de recente overname in 2021, is daarnaast ook te danken aan de geleidelijke implementatie van de taliban-ideologie in het land en de oorlogsmoeheid van de Afghaanse bevolking.^[38] Tevens konden de taliban oude stamloyaliteiten aanspreken, onder andere door middel van het Haqqani-netwerk.^[39] Dit is een semiautonom militair netwerk dat deels geïntegreerd is in de taliban. Sinds de jaren nul wordt dit militaire netwerk versterkt door de mobilisatiekracht die voortkomt uit de oude stammenallianties.^[40] Een VN-rapport stelt dat dit netwerk in grote mate heeft bijgedragen aan de strijd door "de meest gevechtssklare"^[41] troepen aan de taliban te leveren. Het Haqqani-netwerk onderhoudt contact en werkt samen met buitenlandse terroristische groeperingen en vormt de belangrijkste verbinding tussen de taliban en Al Qaida.^[42] Recentelijk heeft de taliban twee leden van het Haqqani-netwerk belangrijke ministerposten gegeven in de nieuwe regering.^[43]

(Massoud, A. (2021, 18 augustus). Opinion: The moedjahedien resistance to the taliban begins now. But we need help. *The Washington Post*. Geraadpleegd van <https://wapo.st/3dx92kc>). Desondanks hebben de taliban de overwinning uitgeroepen over de Panjshirvallei, en daarmee het hele land, op 6 september 2021 (Ibrahim, A., & Siddiqui, U. (2021, 6 september). Taliban claims victory in Panjshir as it calls to end war: Live. *Al Jazeera*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3DEvnqx>).

[27] Van Straaten, F. (2021, 19 augustus). Twintig jaar strijd: de Amerikaanse oorlog tegen moslimterreur die de wereld veranderde. *NRC*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3IH6yjj>.

[28] CISAC 2018. Afghan Taliban.

[29] In 2006 was er een grote zelfmoordaanslag vlak voor de Amerikaanse ambassade in Kabul, dit was de dodelijkste aanval sinds de invasie in 2001 begon. In 2007 vond een andere grote zelfmoordaanslag plaats bij de Amerikaanse ambassade. De Amerikaanse vicepresident Dick Cheney was op dat moment aanwezig. Hij overleefde de aanslag, maar zestien anderen, waaronder Amerikaanse soldaten, kwamen bij deze aanslag om het leven. (CISAC 2018. Afghan Taliban).

[30] CISAC 2018. Afghan Taliban.

[31] Van Straaten 2021. Twintig jaar strijd.

[32] CISAC 2018. Afghan Taliban.

[33] Chayes, S. (2021, 3 september). Afghanistan's Corruption Was Made in America. *Foreign Affairs*. Geraadpleegd van <https://fam.ag/3EF4MuY>; CISAC 2018. Afghan Taliban.

[34] Ook bij de vorming van het nieuwe taliban-kabinet zouden deze spanningen tot uiting gekomen zijn toen er een handgemeen plaatsvond tussen verschillende facties bij het presidentieel paleis. (Snow, S. (2016, 3 november). Taliban Commanders Key to Peace With Afghanistan. *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3DzAKaw>; Noor Nasar, K. (2021, 15 september). Afghanistan: Taliban leaders in bust-up at presidential palace, sources say. *BBC*. Geraadpleegd van <https://bbc.in/3y5TFbR>).

[35] Van Straaten 2021. Twintig jaar strijd.

[36] Ibid.

[37] Gibbons-Neff, T., Abed, F., & Hassan, S. (2021, 18 augustus). The Afghan Military Was Built Over 20 Years. How Did It Collapse So Quickly? *New York Times*. Geraadpleegd van <https://nyti.ms/3owDGka>; Van Straaten 2021. Twintig jaar strijd.

[38] Olomi, A. (28 augustus 2021). The history of the Taliban is crucial in understanding their success now - and also what might happen next. *Informed Comment*. Geraadpleegd op 31 augustus 2021 van <https://www.juancole.com/2021/08/taliban-crucial-understanding.html>.

[39] Ibid.

[40] United Nations Security Council. (2021). Letter dated 20 May 2021 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council. Geraadpleegd van <https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486>; Olomi 2021. The history of the Taliban is crucial in understanding their success now.

[41] United Nations Security Council 2021. Letter dated 20 May 2021.

[42] United Nations Security Council 2021. Letter dated 20 May 2021.

[43] France 24. (2021, 8 september). The Haqqani network: Afghanistan's most feared militants. *France24.com*. Geraadpleegd van <https://www.france24.com/en/live-news/20210908-the-haqqani-network-afghanistan-s-most-feared-militants>.

2.

Taliban-ideologie

2. Taliban-ideologie

De ideologie van de taliban komt voort uit diverse stromingen binnen de soennitische islam, maar ook uit lokale gebruiken. In dit hoofdstuk worden de wortels van de ideologie van de taliban behandeld en hoe deze zijn ontwikkeld naar een geheel eigen interpretatie van de islam. Om de taliban-ideologie te begrijpen, dient eerst inzicht te worden gekregen in de islamitische leerschool van waaruit zij mede ontstaan is: de deobandi-stroming. Het gaat dan met name om de Afghaanse en de Pakistaanse tak van de deobandi-stroming en de salafistische^[44] invloeden daarop. Vervolgens wordt ingegaan op de *pashtunwali*, de erecode van de Pashtun-stammen. De taliban hebben diverse aspecten van deze erecode vermengd in hun interpretatie van de islam. Ten slotte wordt de synthese van die diverse theologische systemen en culturele gebruiken besproken: de ideologie van de taliban zelf.

2.1 Deobandi-islam

Het deobandisme is een soennitische beweging in de islam die ontstaan is in Brits-Indië (India, Pakistan, Bangladesh en delen van Myanmar) in de tweede helft van de 19de eeuw. Deobandisme valt onder de hanafi-wetschool en maturidi-geloofsleer, en daarmee onder de islamitische orthodoxie.^[45] ^[46] Moslims waren op dat moment onderworpen aan de beperkingen van de koloniale Britse staat en de Indiase hindoe-elite.^[47] De deobandi-islam gold toentertijd als een beweging die de moslimmaatschappij wilde hervormen door middel van onderwijs. Sohail Rana en Sumit Ganguly, twee experts in etnisch-religieuze conflicten in Zuid-Azië, beschrijven de deobandi-islam dan ook als zodanig: *"In de kern was deobandi-islam een antikoloniale beweging die als doel had om islam te revitaliseren."*^[48] De deobandi-islam stelt dat het volgen van haar interpretatie van de sharia, de weg naar de verlossing van het westerse imperialisme is. Hiertoe propageert zij ideeën van islamitisch revivalisme en het herstellen van het geloof. De deobandi-islam probeert daarbij het geloof te zuiveren door haar interpretatie van de tijd van Profeet na te bootsen.^[49]

Deobandisme vertoont hiermee gelijkenissen met het wahhabisme,^[50] een stroming die ongeveer tegelijkertijd ontstond in Saoedi-Arabië. Zo hebben de inspirators van beide stromingen les gehad van dezelfde geleerden in Medina.^[51] Toch zijn er verschillen tussen beide stromingen. Zo ageren wahhabisten tegen *taqleed* (conformiteit aan de leer van een geleerde of imam) terwijl deobandi's daar positief tegenover staan. Tevens tonen deobandi's een grotere bereidwilligheid om toenadering te zoeken tot niet-moslims. Ten slotte leggen de wahhabisten een grotere nadruk op het nabootsen van het leven van de vrome voorgangers (de *salaf al-salih*, de eerste generaties moslims).^[52]

Tijdens de heerschappij van de Britten waren moslims veelal het slachtoffer van repressie, omdat zij tijdens een opstand in 1857 de meerderheid vormden van opstandelingen tegen de Britse overheersing. Delhi was hoofdstad van het islamitische Mogolrijk^[53] en werd in reactie op de opstand bezet door de Britten, waarbij ook moskeeën en religieuze scholen bezet werden. Dit leidde ertoe dat veel leden van de *oelama* (religieuze geleerden) migreerden naar diverse locaties, waaronder de stad Deoband in Noord-India.^[54]

In Deoband werd de deobandi-school (*Dar ul Uloom*) opgericht in 1866. In die tijd waren deobandi-geleerden gericht op het voeren van dialogen met de niet-islamitische bevolking van India en werden debatten georganiseerd met christelijke

[44] Het salafisme is een containerbegrip voor specifieke vormen van fundamentalisme binnen de soennitische islam. Het salafisme is een wereldwijde soennitische stroming binnen de islam dat zijn oorsprong onder meer kent in het wahhabisme. Mede als gevolg van de verspreiding van dit gedachtegoed door middel van oliegelden vanaf de jaren '60/'70 wereldwijd en de komst van moslimbroeders naar Saoedi-Arabië halverwege vorige eeuw, zijn er verschillende kruisbestuivingen en stromingen van het wahhabisme ontstaan en heeft dit fundamentalisme voet aan de grond gekregen in moslimgemeenschappen wereldwijd. Het salafisme is dan ook zeer gefragmenteerd en divers in lokale opvattingen en praktijken. Er zijn niet-gewelddadige en gewelddadige salafistische stromingen. (Meijer, R. (Ed.). (2009). *Global Salafism: Islam's new religious movement*. London, Engeland: Hurst & Company).

[45] *Orthodoxie*: de soennitische orthodoxe signatuur is gebaseerd op de leer zoals die door de eeuwen heen is ontwikkeld. De orthodoxe signatuur is te specificeren naar vier wetscholen: maliki, shafi'i, hanbali en hanafi en naar twee geloofsleerscholen: ash'ari en maturidi.

[46] Rashid 2001. *Taliban*, p. 130-131.

[47] Haqqani, H. (2005, 19 mei). The ideologies of South Asian Jihadi Groups. Hudson Institute. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3EIAVXk>; Rana, S., & Ganguly S. (2021). The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3srlqtK>.

[48] (Citaat vertaald). Rana & Ganguly 2021. The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India.

[49] Haqqani 2005. The ideologies of South Asian Jihadi Groups; Rana & Ganguly 2021. The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India.

[50] *Wahhabisme*: de salafistische staatsgodsdienst van Saoedi-Arabië. Ze was eind achttiende eeuw opgericht door Mohammed Ibn Abdul Wahhab ten tijde van de Ottomaanse dominantie. Hij concludeerde dat de moslimwereld in verval was geraakt doordat moslims onwetend (*djaahil*) waren geworden in hun religie en dat zij leefden in een onwetende staat, vergelijkbaar met die van vóór de komst van de islam (*djaahiliyya*). De enige manier om deze deplorabele situatie te rectificeren en de vergane glorie van de gouden eeuw van islam te doen herleven, was om het geloof te zuiveren van allerlei praktijken die hij beschouwde als kwalijke nieuwlichterij (*bid'a*). De moslims moesten weer onderwezen worden in 'de zuivere geloofsleer' (*aqiedah*) van de voorvaderen (*salaf*) en moesten dit weer gaan praktiseren.

[51] Bokhari, K. (2021, 23 november). The Long Shadow of Deobandism in South Asia. *New Lines Magazine*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3pidPN5>.

[52] Ewan, D. (2017, 27 september). Difference Between Salafi and Deobandi. *Difference Between Similar Terms and Objects*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3H3b1TA>.

en hindoegeleerden.^[55] In de strijd tegen de Britse overheersing trokken deobandi's samen op met niet-moslims en werd er intensief met hen samengewerkt. De deobandi-beweging werd al snel de meest populaire islamitische leerschool in Brits-Indië onder de Pashtun-bevolkingen.^[56] Na acht jaar studie wordt een deobandi-student een *alim* (geleerde). In gebieden waar de pashtun niet in grote getalen aanwezig waren, werden vooral andere leerscholen populair, zoals de Barelvi-school en Ahl-e-Hadith. Al deze scholen leggen de nadruk op het volgen van religieus onderwijs en het aanbieden van een 'correcte' interpretatie van de sharia. Toch verschilt de deobandi-leerschool van de andere Zuid-Aziatische islamitische leerscholen door bijvoorbeeld de Barelvi-praktijken van grafbezoeken te ontraden, terwijl de Ahl-e-Hadith deze grafbezoeken resoluut afkeurt.^[57]

Rond 1879 bestonden er slechts twaalf deobandi-scholen (madrassa's). Deze deobandi-scholen breidden zich voornamelijk uit naar Pakistan, dat zich in 1947 afsplitste van India en waarnaar veel Indiase deobandi-leiders migreerden. Het deobandi-scholensysteem verspreidde zich gestaag over het Indiase subcontinent en het curriculum trok vele studenten aan, omdat het de enige mogelijkheid tot onderwijs was voor jongens uit arme families. In 1967 waren er negenduizend deobandi-scholen gevestigd in Zuid-Azië, waaronder in India, Pakistan, Afghanistan, Bangladesh en Maleisië.^[58] Bij aanvang van de Sovjetinvasie van Afghanistan in 1979 nam de aanwas van deobandi-studenten in Pakistan aanzienlijk toe. Tevens kregen de madrassa's vanaf dat moment financiële steun van de Pakistaanse staat.^[59] De strijd tegen de Sovjets werd mede gefinancierd door de Amerikanen en ook door Saoedi-Arabië. Saoedi-Arabië richtte zich op het ondersteunen van de deobandi-madrassa's en bracht daarbij wahhabistische invloeden de madrassa's binnen.^[60]

Saoedi-Arabië richtte zich specifiek op de deobandi-islam, omdat deze school de meest populaire leerschool was in regio's waar de Pashtun-bevolking het sterkst vertegenwoordigd was. Daarnaast weigerde Saoedi-Arabië om de Barelvi's te ondersteunen, aangezien zij aan grafverering zouden doen, iets wat volgens de Saoedi's een ketters gebruik is (*shirk*: afgoderij).^[61] Vanaf de jaren '70 oefende Saoedi-Arabië achter de schermen invloed uit door de madrassa's financieel te ondersteunen.^[62] In de jaren '80, tijdens de oorlog tegen de Sovjet-Unie, werden sommige deobandi-madrassa's gepolitiseerd en gemilitariseerd. Het curriculum werd "gewahhabiseerd"^[63] door de (financiële) invloed van Saoedische weldoeners.^[64] Deze invloed kwam onder andere via missie-organisaties en charitatieve instellingen bij de madrassa's binnen.^[65] Zoals onderzoeker Borchgrevink uitlegt: "In de jaren negentig werden sommige van deze scholen rekruteringssterren voor de Taliban. Beïnvloed door Saoedi-Wahhabistische ideologieën en salafistisch-geïnspireerd wereldwijd jihadisme [van Al Qaida], zijn de lessen van deze Deobandi-madrassa's verwijderd geraakt van de oorspronkelijke hervormingsagenda van de Dar ul Uloom Deoband in India. De radicalisering van bepaalde Deobandi-scholen in Pakistan, en hun betrokkenheid bij de Afghaanse jihad, hebben ook bijgedragen aan de politisering en radicalisering van particuliere Deobandi-madrassa's in Afghanistan."^[66] Dit komt overeen met de zienswijze van sociaal wetenschapper Akbar Zaidi, die stelt dat de deobandi-islam in Pakistan en Afghanistan zich ontdaan heeft van haar Indiase wortels vanwege onder andere de Saoedische invloed op de madrassa's.^[67]

In Pakistan ontwikkelden de deobandi-madrassa's zich snel. Tijdens de oorlog tegen de Sovjets in Afghanistan, werden honderden madrassa's opgericht in Pashtun-gebieden (veelal de "Pashtun-belt"^[68] genoemd). Hier werden jonge Pakistani's en Afghanen (meestal vluchtelingen) gratis onderwijs, voedsel, onderdak en militaire training aangeboden.^[69] De madrassa's moesten een nieuwe generatie opleiden voor de oorlog tegen de Sovjet-Unie. De scholen werden financieel ondersteund

[53] Het islamitische Mogolrijk bestond van 1526 tot 1858. Dit rijk omvatte in de hoogtijdagen het gehele Indiase subcontinent. Onder de Britse overheersing bestond het rijk enkel nog in naam en na de opstand in 1857 werden de laatste delen van het rijk opgenomen in de Brits-Indië.

[54] Puri, L. (2009). The Past and Future of Deobandi Islam. *CTC Sentinel*, 2 (11), p. 19-22.

[55] Ibid.

[56] Ibid.

[57] Ibid.

[58] Rashid 2001. *Taliban*, p. 133; Puri 2009. The Past and Future of Deobandi Islam.

[59] Puri 2009. The Past and Future of Deobandi Islam.

[60] Rana & Ganguly 2021. The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India.

[61] Akbar Zaidi, S. (2015). The Ulema. Deoband and the (Many) Talibans. *Economic and Political Weekly*, 44(19).

[62] Afzal, M. (2019). Saudi Arabia's hold on Pakistan. *Brookings.edu*. Geraadpleegd van <https://www.brookings.edu/research/saudi-arabias-hold-on-pakistan/>.

[63] (Citaat vertaald). Borchgrevink, K. (2010). *Beyond Borders: Diversity and Transnational Links in Afghan Religious Education*. (PRIO Paper). Oslo: PRIO, p. 30. Geraadpleegd van <https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=7212>.

[64] Ibid.; Rana & Ganguly 2021. The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India.

[65] Global Security. (z.d.). Deobandi Islam. Geraadpleegd op 2 december 2021 van <https://www.globalsecurity.org/military/intro/islam-deobandi.htm>.

[66] Borchgrevink 2010. *Beyond Borders*, p. 30, p. 38.

[67] Akbar Zaidi 2015. The Ulema. Deoband and the (Many) Talibans.

[68] Rana & Ganguly 2021. The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India.

[69] Rashid 2001. *Taliban*, p. 132-133.

door het militaire regime van president Zia-ul-Haq van Pakistan. De scholen kregen echter geen formele politieke steun. In 1988 waren er 8000 officiële madrassa's in Pakistan. Daarnaast bestonden er 25.000 ongeregistreerde madrassa's, *"waar in totaal meer dan een half miljoen jongemannen studeerde"*.^[70] In veel gebieden waren de madrassa's de enige mogelijkheid tot het volgen van een opleiding.^[71]

De meeste madrassa's waren gevestigd in Afghaanse vluchtelingenkampen in Pakistan en op het platteland. In deze madrassa's werden verschillende denkwijzen met elkaar vermengd, in de woorden van talibanexpert Ahmed Rashid: *"Ze werden geleid door half ontwikkelde mullahs die ver verwijderd waren van de oorspronkelijke reformistische agenda van de Deobandi-denkwijze. Hun interpretatie van de sharia was sterk beïnvloed door Pashtunwali, de stamcode van de Pashtun, terwijl geldzendingen uit Saudi-Arabië voor medressen [madrassa's] en partijen die sympathiek stonden tegenover de wahabbieten (zoals de deobandi's), deze medressen hielpen jonge militanten te leveren die uiterst cynisch stonden tegenover degenen die in de jihad tegen de Sovjets hadden gevochten."*^[72] De deobandi-stroming werd in deze madrassa's dus vermengd met lokale en internationale invloeden.

De taliban-groepering ontstond uiteindelijk vanuit de madrassa's, vandaar dat de naam van de groepering letterlijk 'de studenten' betekent. Dit is ook de reden waarom de deobandi-stroming één van de ideologische elementen van de taliban vormt. Dit element is bij de taliban vermengd geraakt met een reactie op moderne politieke ontwikkelingen, de stammencode van de Pashtun (de pashtunwali) en salafistische invloeden. Bij deze laatste gaat het om zowel wahhabistische en wereldwijd jihadistische invloeden.

2.2 Pashtunwali

De meerderheid van de talibanstrijders bestaat uit leden van de Pashtun-stammen. Het grootste deel van de Afghaanse taliban bestaat uit de Ghilzai- en Durrani-stammen, dit zijn confederaties van stammen waar het merendeel van de Afghaanse Pashtun toe behoort. Ongeacht de verschillen tussen de stammen, staat loyaliteit aan de Pashtun-cultuur centraal. Zo is de Pashtun-samenleving onderling zeer verdeeld in vreedstijd, maar zet ze de onderlinge verschillen (tijdelijk) opzij om de buitenlandse vijand te bestrijden ten tijde van een invasie. De Pashtun zijn verenigd door hun erecode, de pashtunwali. Dit vertaalt zich naar 'het zijn van Pashtun' of 'de weg van de Pashtuns'. Dit is een erecode die haar wortels heeft in de pre-islamitische cultuur van de regio.^[73]

De pashtunwali biedt de individuele Pashtun en de Pashtun-stam een plaats in de samenleving. Ook valt op dat veel waarden die belangrijk zijn in de pashtunwali overlap vertonen met islamitische waarden. Enkele fundamentele pashtunwali-waarden zijn bijvoorbeeld de onafhankelijkheid en vrijheid van iedere volwassen man. Verder geldt bijvoorbeeld het concept van *namus*, eer en respect, voor de vrouwen die toebehoren aan de stam. Namus dient verdedigd te worden tegen gedrag dat daartegenin gaat. Daarom dient een Pashtun zich aan genderverhoudingen en zedennormen te houden om het schaden van namus te voorkomen. Immers brengt het niet naleven van namus de familie en stam ernstige reputatieschade.^[74] Onder andere dit culturele frame leidt ertoe dat vrouwen geweerd worden uit het publieke leven onder de taliban. Het niet volgen van de pashtunwali kan leiden tot buitensluiting van een individu of stam en het verlies van politieke legitimiteit.^[75]

In het begin richtten de taliban zich op het controleren van provincies met een Pashtun-meerderheid. Mede omdat de taliban de pashtunwali volgden, ervoeren

[70] Ibid, p. 133.

[71] Ibid.

[72] Ibid.

[73] Zahid, F. (2013, november). Understanding Taliban Through the Prism of Pashtunwali Code. *Tribune Libre* no. 37. Geraadpleegd van <https://cf2r.org/tribune/understanding-taliban-through-the-prism-of-pashtunwali-code/>.

[74] Nasimi, S. (2014, 11 juli). The devastating truth of women's rights in Afghanistan. *OpenDemocracy*. Geraadpleegd van <https://www.opendemocracy.net/en/opensecurity/devastating-truth-of-womens-rights-in-afghanistan/>.

[75] Zahid 2013. Understanding Taliban Through the Prism of Pashtunwali Code.

de taliban hier geen verzet. Daarnaast waren veel talibanwetten relatief populair, omdat die al binnen de Pashtun-cultuur van kracht waren.^[76] Pas toen de taliban niet-Pashtun-gebieden innamen (ongeveer zestig procent van Afghanistan is niet-Pashtun), ervoer de beweging militair verzet.^[77]

De pashtunwali kent diverse concepten die ook binnen de taliban-ideologie geldig zijn. Deze concepten kunnen grote politieke en militaire implicaties hebben. Zo zijn de concepten *melmastia* (gastvrijheid) en *nanawatai* (het aanbieden van onderdak aan degenen die vluchten voor hun vijanden) uiterst belangrijke waarden binnen de pashtunwali.^[78] Het feit dat de taliban weigerden om de leider van Al Qaida, Osama Bin Laden, over te dragen, heeft voor een groot deel te maken met het naleven van de pashtunwali. Het verbreken van de *melmastia* en *nanawatai* leidt in de Pashtun-cultuur immers tot groot gezichtsverlies en tast de positie van de machthebber aan.

Naast ideologische legitimiteit die het volgen van de pashtunwali de taliban biedt, biedt de pashtunwali ook politieke en militaire mogelijkheden. Zo kunnen ze een beroep doen op *tureh*, het concept van moed in tijden van nood, dat samenhangt met militaire mobilisatie.^[79] Sabat, loyaliteit (bovenal aan de stam),^[80] biedt de taliban een stabiele achterban. De taliban krijgen een sterke mobilisatiekracht door het concept *hawad*, liefde voor alles dat met de Pashtun-cultuur te maken heeft. Dat wordt verder versterkt door *dob-pasbani*, het beschermen van de Pashtun-cultuur en het verenigen met andere Pashtun-stammen zodra ze aangevallen worden door buitenstaanders (ongeacht eerdere vijandigheden).^[81] Ook het vormen van de *lashkar*, militair verbond,^[82] zodra de Pashtun bedreigd worden door buitenstaanders, helpt hierbij. Dat wordt verder versterkt met het concept van *badal*, wraak en vergelding bij gepercipieerd onrecht.^[83]

De eerdergenoemde pashtunwali-concepten worden gevolgd en voor politieke doelen benut door de taliban. De taliban wijken soms echter ook af van de pashtunwali als het gaat om de politieke macht. Zo geldt binnen de pashtunwali dat de politieke macht ligt bij de *jirga*, een raad van ouderen van diverse stammen waarin inter- en intratribale disputen besproken en opgelost worden. De taliban concentreren de macht echter liever bij de emir (als 'leider der gelovigen') en bij zijn ondercommandanten ten faveure van de stamoudsten.

2.3 Synthese naar eigen taliban-ideologie

De ideologie van de taliban is een synthese van de eerdergenoemde deobandi-islam, de pashtunwali (de erecode onder de Pashtun) en salafistische invloeden (zowel wahhabistische als wereldwijd jihadistische invloeden). Ahmed Rashid beschrijft de unieke ideologie van de taliban als volgt: *"De taliban waren geen radicale fundamentalisten, geïnspireerd door de Ikwhan (Moslimbroederschap), en ook geen mystieke soefi's, en geen traditionalisten. Ze pasten niet in het islamitische spectrum van denkbelden en bewegingen die in de periode tussen 1979 en 1994 in Afghanistan waren ontstaan. Men zou kunnen zeggen dat de degeneratie en het verval van alle drie die trends (radicaal fundamentalisme, soefisme en traditionalisme) tot een naakte, roofzuchtige machtsstrijd het ideologische vacuüm hebben geschapen dat door de taliban opgevuld zou worden. De taliban vertegenwoordigden niemand anders dan zichzelf en erkenden geen enkele islam, behalve die van henzelf. Maar ze hadden wél een ideologische basis – een extreme vorm van deobandisme, die door Pakistaanse fundamentalistische partijen gepredikt werd in Afgaanse vluchtelingenkampen in Pakistan. [...] de interpretatie van dit geloof door de taliban kent geen enkele parallel waar dan ook in de moslimwereld."*^[84]

Als extremistische organisatie heeft de taliban als doel om in Afghanistan haar interpretatie van de sharia (gebaseerd op een mengsel van deobandi-islam,

[76] Ibid.

[77] Ibid.

[78] Ibid.

[79] Ibid.

[80] Ibid.

[81] Ibid.

[82] Ibid.

[83] Ibid.

[84] Rashid 2001. *Taliban*, p. 130-131.

pashtunwali en salafistische invloeden) in te voeren. Daarnaast hanteren de taliban een gewelddadige interpretatie van de jihad.^[85] Deze interpretatie is *“wat de niet-Pashtun zo verontrust. Terwijl de taliban beweren een jihad te voeren tegen corrupte, slechte moslims, zien de etnische minderheden hen als lieden die de islam gebruiken als dekmantel om niet-Pashtun uit te roeien.”*^[86]

De taliban wijken af van andere extremistische groepen, zoals Al Qaida en ISIS, op het gebied van hun ideologische doelen, hun strijd en de framing daarvan. Al Qaida en ISIS hebben een universele en panislamistische^[87] agenda, terwijl de taliban zich richten op hun heerschappij over Afghanistan en het implementeren van hun interpretatie van de shariawetgeving in dit specifieke gebied.^[88] Dat de taliban een meer wereldlijke (in plaats van eschatologische) oriëntatie hebben dan ISIS en Al Qaida, helpt bij het innemen van een pragmatische houding richting buitenlandse mogendheden. Waar extremistische groeperingen iedere staat, behalve een staat die ingericht is volgens hun idee van de sharia, als afvallig, ongelovig en illegitiem zien, is de taliban bereid tot onderhandelen. Zo stellen ze andere landen, zoals China, in staat om te investeren in Afghanistan.^[89] Hieruit blijkt een verdere pragmatische houding, omdat de taliban bereid zijn met China samen te werken, ondanks de genocidale praktijken van China tegenover de Oeigoerse geloofsgenoten. In [bijlage 1](#) wordt een overzicht gegeven van de relaties met Pakistan, India, Iran, China en Rusland.

[85] Rashid, A. (2001) *Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond*. London: Bloomsbury Publishing PLC, p. 43.

[86] Rashid 2001. *Taliban*, p. 130.

[87] Panislamisme: een ideologie die voorschrijft dat alle moslims onder één islamitische staat verenigd moeten worden.

[88] CISAC 2018. Afghan Taliban.

[89] Hindustan Times. Taliban make it loud and clear: China is our top ally. (2021, 4 september). *HindustanTimes.com*. Geraadpleegd van <https://www.hindustantimes.com/world-news/taliban-make-it-loud-and-clear-china-is-our-top-ally-101630706488406.html>.

3.

De aantrekkingskracht van Afghanistan op Nederlandse foreign fighters

3. De aantrekkingskracht van Afghanistan op Nederlandse foreign fighters

Zoals gesteld in het vorige hoofdstuk, is de Taliban een organisatie die primair op Afghanistan en de Pashtun-bevolking gericht is. Daarbij zijn de Taliban moeilijk toegankelijk voor mensen die niet tot de Pashtun-etniciteit behoren. Als gevolg hiervan zal de organisatie voor foreign fighters zonder Pashtun-achtergrond weinig aantrekkelijk zijn. Toch heeft een Taliban-leider in 2018 verklaard dat er 2000-3000 foreign fighters actief zijn binnen de beweging (op een totaal van 60.000).^[90] De meesten waren volgens hem afkomstig uit Pakistan, Xinjiang (China), Tadjikistan, Oezbekistan, de Kaukasus, Tunesië, Jemen, Saoedi-Arabië en Irak.^[91]

Wat betreft Nederlandse foreign fighters, hebben leden van de Hofstadgroep in het verleden geprobeerd om uit te reizen naar Afghanistan, maar dat is niet gelukt.^[92] Daarnaast waren in 2001 twee Eindhovenaren afgereisd naar India, die gerekruteerd waren bij de Al-Fourqaan moskee in Eindhoven. Zij werden gedood door Indiase veiligheidstroepen bij de grens naar Pakistan. Hier zouden ze zich willen aansluiten bij een trainingskamp van extremisten.^[93] Voor zover bekend lijkt het uitreizen vanuit Nederland naar Afghanistan of grensgebieden in Pakistan geen navolging gehad te hebben.

Door de geografische ligging is het lastig om Afghanistan via de landsgrenzen te bereiken voor Nederlandse foreign fighters. In tegenstelling tot de reis van Nederland naar Syrië, dat via Turkije relatief makkelijk te bereiken is. Daarnaast geldt dat Syrië (en de Sham-regio waartoe het behoort)^[94] een prominenter locatie is in de islamitisch leer over het einde der tijden vergeleken met Khorasan.^[95] Dat maakt de strijd in Syrië prestigieuzer voor foreign fighters dan de strijd in Afghanistan. Toch heeft Afghanistan een belangrijke plek in het historische bewustzijn van extremisten met een islamitische achtergrond door de aanslagen van 9/11, het verblijf van Osama Bin Laden en de trainingskampen. Daarnaast is de aantrekkingskracht van het Afghaanse strijdtoneel mogelijk versterkt door de val van de Afghaanse centrale overheid en het beeld dat het Westen en de Verenigde Staten hier verslagen zijn.^[96] Verder zouden de val van de staat en de terugtrekking van de troepen voor meer 'poreuze' grenzen kunnen zorgen, waar foreign fighters gebruik van kunnen maken. Als het niet is om zich aan te sluiten bij de Taliban, dan wellicht bij andere extremistische actoren die actief zijn in het strijdtoneel in Afghanistan. De meest notoire zijn Al Qaida en ISIS (specifiek de lokale tak ISKP).

Foreign fighters bij ISKP

Islamitische Staat in de Khorasan Provincie (ISKP) is de Afghaanse/Pakistaanse tak van ISIS en werd in 2015 opgericht door ontevreden strijders van de Taliban en Al Qaida. ISKP claimt de 'zuivere' islam aan te hangen en daarmee superieur te zijn aan de ideologie van de Taliban (zie hoofdstuk 3).^[97] In 2015 en 2016 won ISKP terrein in twee oostelijke provincies, Nangarhar en Kunar, waar de Taliban grond verloren.^[98] De Taliban voeren sinds hun eerste periode van overheersing een beleid dat Afghaanse salafisten marginaliseert. Dit deden de Taliban omdat zij veelal door deze groep als afvalligen bestempeld worden vanwege het volgen van de hanafiwetschool en de maturidi-geloofsleer.^[99] ISKP kon begin 2015 in redelijk korte tijd een oorlogsfront vormen tegen de Taliban, vanwege de marginalisering die zorgde voor ongerief onder Afghaanse salafisten. Onderzoeker Abdul Sayed geeft aan dat de rekrutering van ISKP versterkt kan worden als het ongenoegen onder Afghaanse salafisten blijft toenemen door repressie van de Taliban.^[100]

[90] Zelin, A.Y. (2021). Return of the Islamic Emirate of Afghanistan: The Jihadist State of Play. *PolicyWatch* 3523, The Washington Institute. Geraadpleegd van <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/return-islamic-emirate-afghanistan-jihadist-state-play>; CISAC 2018. Afghan Taliban.

[91] Zelin 2021. Return of the Islamic Emirate of Afghanistan.

[92] Teerink, H. (2016, 10 maart). Tien jaar na de Hofstadgroep: alleen Mohammed B. nog vereerd. *AD.nl*. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/den-haag/tien-jaar-na-de-hofstadgroep-alleen-mohammed-b-nog-vereerd~a60b2024/>.

[93] Elshout, D. (2020, 6 januari). Eindhoven speelt grote rol in tv-serie over radicale islam. *Eindhovens Dagblad*. Geraadpleegd van <https://www.ed.nl/eindhoven/eindhoven-speelt-grote-rol-in-tv-serie-over-radical-islam~a03a3f33/>; Nu.nl. (2002, 17 mei). 'Eindhovenaren zijn in Kashmir koelbloedig vermoord'. *Nu.nl*. Geraadpleegd van <https://www.nu.nl/algemeen/43276/eindhovenaren-zijn-in-kashmir-koelbloedig-vermoord.html>.

[94] Dit gebied omvat (delen van) Syrië, Libanon, Israël, Palestina, Jordanië, en de Turkse Hatay-provincie.

[95] Khorasan speelt een rol in het apocalyptische denken. Volgens een overlevering van profeet Mohammed's schoonzoon Ali, is er voorspeld dat bij het einde der tijden een leger uit Khorasan zou opstaan met zwarte banieren. In een overlevering zou de profeet gezegd hebben: "If you see the black banners coming from Khorasan, [...] go to them immediately even if you must crawl over ice because indeed among them is the caliph, al-Mahdi." In deze apocalyptische context gaat er een mogelijke aantrekkingskracht uit van Afghanistan. (McCants, W. (2015, 22 september). How ISIS Got Its Flag. *The Atlantic*. Geraadpleegd van <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/isis-flag-apocalypse/406498/>).

[96] Seldin, J. (2021, 10 september). Would-be Foreign Fighters Dreaming of Afghanistan. *Voice of America*. Geraadpleegd van <https://www.voanews.com/a/6222427.html>.

[97] Sayed, A. (2021, 29 augustus). ISIS-K is ready to fight the Taliban. Here's how the group became a major threat in Afghanistan. *Washington Post*. Geraadpleegd van <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/08/29/abdul-sayed-isis-k-taliban-afghanistan-threat/>.

[98] Ibid.

[99] Sayed, A. (2021, 24 september). The Taliban's Persistent War on Salafists in Afghanistan. *Terrorism Monitor*, volume 19, issue 18. The Jamestown Foundation. Geraadpleegd van <https://jamestown.org/program/the-talibans-persistent-war-on-salafists-in-afghanistan/>.

[100] Ibid.

In tegenstelling tot de taliban, lijkt ISKP niet geïntegreerd in de lokale Pashtun-cultuur. Volgens het *United States Institute of Peace* lijkt ISKP eerder onder jonge stedelijke Afghaanse mannen en vrouwen aanhangers te vinden.^[101] De taliban werven hun rekruten voornamelijk onder jonge mannen uit rurale gemeenschappen, die vaak werkloos zijn of hoogstens een opleiding in een madrassa hebben genoten. ISKP rekruteert daarentegen vooral mannen en vrouwen uit de middenklasse, velen van hen universiteitsstudenten, die geen Pashtun zijn.^[102] In eerste instantie aarzelden de taliban om ISKP te bestrijden. Maar uiteindelijk heeft het leiderschap de grondtroepen kunnen overtuigen om ISKP aan te vallen, waarna een harde strijd volgde.^[103]

Na de deal die in 2020 tussen de taliban en de Verenigde Staten gesloten was, heeft ISKP een nieuwe oorlog tegen de taliban uitgeroepen. ISKP begon met het optuigen van een stedelijk netwerk met geharde en hoogopgeleide extremisten. Het netwerk in Kabul nam ook splintergroepen en overlopers van het Haqqani-netwerk van de taliban op.^[104] Er zijn verschillende schattingen van de hoeveelheid strijders bij ISKP; in juni 2021 schatte de Verenigde Naties dat ISKP 1500-2200 strijders had.^[105] In een artikel van september 2021 wordt geschat dat ISKP na de gevangenisuitbraken gegroeid is naar 4000-5000 strijders.^[106] In november 2021 meldt een VN-gezant dat ISKP in bijna alle 34 provincies in Afghanistan actief is.^[107]

Door de recente zelfmoordaanslag op het vliegveld van Kabul heeft ISKP zich geprofileerd in de internationale media. De aanslag was met name gericht tegen de vertrekkende Amerikaanse soldaten en de taliban. De groep ondermijnde hiermee de claim van de taliban dat zij voor orde en veiligheid kunnen zorgen.^[108] Als gevolg daarvan kan ISKP als een aantrekkelijke groep gezien worden door foreign fighters. Er hebben zich eerder al foreign fighters aangesloten bij ISKP. Een deel van het ISKP-leiderschap is Pakistaans en andere leden zijn onder andere afkomstig uit Tajikistan, Oezbekistan, Kirgizië, Indonesië, Bangladesh, India, de Malediven, Algerije en Frankrijk.^[109] Hierbij valt op dat deze strijders uit andere landen dan Afghanistan afkomstig zijn, zelfs uit West-Europa. Vooralsnog lijken strijders die naar Afghanistan willen reizen met name uit de regio te komen en zich aangetrokken te voelen tot ISKP (in vergelijking met Al Qaida en de taliban).^[110] Daarnaast zijn er signalen dat ISKP bezig is met het rekruteren van westerse vrouwen, zie afbeeldingen hieronder.

- [101] Osman, B. (2020, 1 juni). Bourgeois Jihad: Why Young, Middle-Class Afghans Join the Islamic State. *The United States Institute of Peace*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3DWnJs2>.
- [102] Ibid.
- [103] Sayed 2021. ISIS-K is ready to fight the Taliban.
- [104] Osman 2020. Bourgeois Jihad; Sayed 2021. ISIS-K is ready to fight the Taliban.
- [105] Doxide, S., Thompson, J., & Hwang, G. (2021, 8 september). Examining Extremism: Islamic State Khorasan Province (ISKP). *Center for Strategic and International Studies*. Geraadpleegd van <https://bit.ly/3ec6Ejk>.
- [106] Sayed 2021. ISIS-K is ready to fight the Taliban.
- [107] Landay, J. (2021, 17 november). U.N. envoy says Islamic State now appears present in all Afghan provinces. *Reuters*. Geraadpleegd van <https://reut.rs/3pSLTP0>.
- [108] Sayed 2021. ISIS-K is ready to fight the Taliban.
- [109] Zelin, Return of the Islamic Emirate of Afghanistan.
- [110] Seldin, Would-be Foreign Fighters Dreaming of Afghanistan.
- [111] Mironova, V. [@vera_mironov]. (2021, 16 augustus). *#ISIS recruiter opinion on #Taliban control of #Afghanistan - we lost control of the territory we had and are hiding with locals now... but u should still come here to marry a local or #Pakistani because if u come with ur Western husband he will soon die anyways*. [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 22 september 2021 van https://twitter.com/vera_mironov/status/1427261849884667910; Mironova, V. [@vera_mironov]. (2021, 14 augustus). *Talking about #ISIS foreign fighters in #Afghanistan... briefly talked to a recruiter and they are again actively recruiting Western women to come and join then. I asked to be married to a Western man but was offered #Pakistani because "they are more powerful and high ranked"*. [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 22 september 2021 van https://twitter.com/vera_mironov/status/142655474284097543.

Afbeelding 2. en 3. Enkele voorbeelden van ISKP-rekrutering gericht op mogelijke uitreizigers. Deze screenshots komen van een geanonimiseerd account van Vera Mironova, een gerenommeerde academica, beleidsonderzoeker en journalist die onderzoek doet naar gewelddadige conflicten.^[111]

Voor Nederlandse foreign fighters dragen de volgende factoren bij aan de aantrekkingskracht van ISKP. In lijn met de ISIS-ideologie, waar Nederlandse uitreizigers eerder mee sympathiseerden, claimt ISKP dezelfde 'zuivere' islam aan te hangen. Tevens speelt het narratief rond Khorasan een rol in de islamitische eschatologie, wat een urgentie verhogende werking kan hebben voor potentiële uitreizigers. ISKP lijkt zich meer te richten op stedelingen en hoger opgeleiden, en is daardoor eventueel toegankelijker voor Nederlandse foreign fighters dan de taliban. ISKP heeft zich recentelijk geprofileerd met aanslagen bij het vliegveld in Kabul, wat de internationale bekendheid mogelijk vergroot heeft. Daarnaast kan Afghanistan een relevant front vormen nu de situatie van ISIS penibel is in de Sham-regio. Uitreizen naar Afghanistan wordt echter wel belemmerd door onder meer de heerschappij van de taliban (een vijand van ISKP), relatieve onbekendheid van de groep, een mogelijke taalbarrière, onherbergzaamheid van het gebied, de slechte humanitaire situatie in Afghanistan, gebrekkige infrastructuur en de weinige succesverhalen die bekend zijn in Nederland.

Foreign fighters bij Al Qaida in Afghanistan

Al Qaida is een internationale terroristische organisatie die in 1988 werd opgericht. Al Qaida streeft ernaar om haar interpretatie van de sharia op te leggen, de westerse invloed in de islamitische wereld te elimineren en de regimes in het Midden-Oosten (die beschuldigd worden van ongelof) te laten vallen. De organisatie heeft panislamistische doelstellingen en is wereldwijd actief. Om haar doelen te bereiken, organiseerde Al Qaida trainingskampen om strijders te mobiliseren; inspanningen die uiteindelijk leidden tot de aanslagen van 9/11.^[112] De taliban boden Al Qaida een veilige haven tijdens hun eerste heerschappij over Afghanistan. Al Qaida ondersteunde de taliban destijds met complexe bureaucratistische taken en verzorgde trainingskampen waar verdere verbindingen gelegd werden tussen de twee groepen. Daar waar de taliban gebrekkig waren in taal- en logistieke vaardigheden, kon Al Qaida taken voor hen volbrengen. Ook voerde Al Qaida veiligheidsonderzoeken uit naar nieuwe rekruten voor de taliban. Ten slotte werden strijders die laag op de hiërarchische ladder stonden, uitgewisseld tussen beide organisaties.^[113]

Veel leiders van Al Qaida in Afghanistan zijn tijdens de *war on terror* gedood. Het leiderschap heeft zich in die periode verspreid naar vele andere plekken, waaronder bijvoorbeeld Jemen. Hierdoor is Al Qaida minder afhankelijk van de taliban geworden dan voorheen. Desondanks bleef Al Qaida opereren in Afghanistan en Pakistan en werd in 2014 een lokale tak opgericht: Al Qaida in het Indiase Subcontinent (AQIS). Al Qaida kan rekenen op steun in het regionale extremistische landschap en heeft een strategische transformatie ondergaan om te blijven bestaan. De groepering richt zich ogenschijnlijk nu minder op wereldwijde aanslagen en meer op het steunen van lokale extremistische groeperingen met een islamitische achtergrond in Zuid-Azië. Terwijl contraterrorisme zich richtte op het uitschakelen van het leiderschap, richtte Al Qaida zich op het verbeteren van de relaties met het lokale extremistische krachtenveld in Afghanistan en Pakistan. Tegelijkertijd heeft Al Qaida ook hulp geboden aan de taliban om weerstand te bieden tegen de Verenigde Staten.^[114]

Nog voor de overname van Kabul door de taliban, voorspelde de Britse minister van Defensie, Ben Wallace, dat Al Qaida waarschijnlijk terug zal komen.^[115] Zo ook volgens Goos Hofstee van instituut Clingendael: *"De banden met de terreurgroep zijn nooit verbroken. De taliban worden in hun opmars ook gesteund door jihadistische elementen, al dan niet gelieerd aan Al-Qaida. [...] De taliban kennen geen agenda voor internationaal jihadisme, maar als de taliban echt in Afghanistan de dienst uitmaken, dan zullen ze er waarschijnlijk niet onsympathiek tegenover staan om Al-Qaida vanuit het land te laten opereren. Als ze er maar geen last van hebben."*^[116]

[112] The Soufan Center. (2021, 20 augustus). IntelBrief: The Past, Present, and Future of Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan. Geraadpleegd van <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2021-august-20/>; International Crisis Group, What will the Taliban do next?

[113] Elias, B. (2021, 21 september). Why the Taliban Won't Quit al Qaeda. *Foreign Policy*. Geraadpleegd van <https://foreignpolicy.com/2021/09/21/taliban-al-qaeda-afghanistan-terrorism/>.

[114] The Soufan Center, IntelBrief.

[115] NOS. (2021, 13 augustus). VK voorziet terugkeer Al Qaida in Afghanistan, wordt het een vrijhaven voor jihadisten? *NOS.nl*. Geraadpleegd van <https://nos.nl/collectie/13870/artikel/2393676-vk-voorziet-terugkeer-al-qaida-in-afghanistan-wordt-het-een-vrijhaven-voor-jihadisten>.

[116] Ibid.

Eind augustus 2021 is Amin al-Haq, een commandant van Al Qaida en voormalige veiligheidschef van Bin Laden, weer teruggekeerd naar Afghanistan. Al-Haq werd vergezeld door een konvooi van zwaarbewapende talibanstrijders. Een menigte begroette Al-Haq om hem de hand te schudden en selfies met hem te nemen. De video van Al-Haq laat zien dat Al Qaida-commandanten zich nu veilig genoeg voelen om in het openbaar te verschijnen.^[117] Ook zijn Al Qaida-strijders bevrijd uit gevangnissen in Afghanistan. Hoewel onbekend is welke strijders dit precies zijn, zouden zij bij kunnen dragen aan een snelle opbouw van Al Qaida's lokale infrastructuur in Afghanistan.^[118]

De relatie tussen de taliban en Al Qaida en het mogelijk grootschaliger huisvesten van deze laatste groepering, kan resulteren in een verdere aanwas van buitenlandse strijders. De pashtunwali kan er dan voor zorgen dat deze 'gasten' beschermd blijven door de taliban. In het verleden hebben de taliban eten, geld en onderdak geboden aan 'buitenlandse gasten', waaronder Al Qaida. In januari 2021 had Al Qaida 200-500 strijders in Afghanistan.^[119] Al Qaida heeft sinds haar oprichting een internationale aantrekkingskracht gehad. Een veilige thuishaven in Afghanistan onder het bewind van de taliban kan die aantrekkingskracht weer versterken. Volgens jihadisme-expert Tore Hamming hebben bronnen bij Al Qaida verklaard dat een grote hoeveelheid foreign fighters vanuit Syrië naar Afghanistan willen reizen. Er zou dus een mobilisering van Al Qaida geaffilieerde groepen in Syrië naar Afghanistan plaats kunnen vinden.^[120]

Voor Nederlandse foreign fighters spelen de volgende factoren een mogelijke rol in de aantrekkingskracht. Al Qaida heeft een prestigieus imago onder veel extremisten door haar lange geschiedenis en aanslagen georganiseerd vanuit Afghanistan. In vergelijking met de taliban is Al Qaida meer op foreign fighters gericht en heeft ze daar de infrastructuur voor, zoals trainingskampen. Als Al Qaida weer een 'veilige haven krijgt' onder de taliban, dan kan het voor foreign fighters aantrekkelijker zijn om bij Al Qaida aan te sluiten (in vergelijking met ISKP, die in een staat van oorlog verkeert met de taliban). Ook bestaat de mogelijkheid dat foreign fighters vanuit Syrië naar Afghanistan afreizen. Uitreizen naar Afghanistan wordt echter wel belemmerd door een mogelijke taalbarrière, de onherbergzaamheid van het gebied, de slechte humanitaire situatie in Afghanistan, de gebrekkige infrastructuur en de weinige succesverhalen die bekend zijn in Nederland. Er lijken daarmee minder belemmeringen te zijn voor het aansluiten bij Al Qaida dan bij ISKP in Afghanistan.

Kortom, het strijdtoneel in Afghanistan heeft een internationale aantrekkingskracht, die voortkomt uit de aanwezigheid van diverse extremistische groeperingen met een islamitische achtergrond. Er lijken al enkele duizenden foreign fighters aanwezig te zijn in het land en met de recente overwinning van de taliban kan dit aantal toenemen.^[121] In hoeverre Nederlandse foreign fighters daadwerkelijk zullen afreizen naar Afghanistan, valt te bezien. Wel zal dit hoogstwaarschijnlijk minder grootschalig zijn dan naar Syrië.

[117] Roggio, B. (2021, 30 augustus). Osama bin Laden's security chief triumphantly returns to hometown in Afghanistan. *FDD's Long War Journal*. Geraadpleegd van <https://www.longwarjournal.org/archives/2021/08/osama-bin-ladens-security-chief-triumphantly-returns-to-hometown-in-afghanistan.php>.

[118] Zelin 2021. Return of the Islamic Emirate of Afghanistan.

[119] De Luce, D., Dilanian, K., & Yusufzai, M. (2021, 16 februari). Taliban keep close ties with Al Qaeda despite promise to U.S. *NBC News*. Geraadpleegd van <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/taliban-keep-close-ties-al-qaeda-despite-promise-u-s-n1258033>.

[120] Hamming, Tore. [@ToreRHamming]. (2021, 1 september). *AQ sources in Syria reveal that large numbers among its foreign fighter contingent want to travel to Afghanistan after the Taliban takeover. Not unthinkable that we see a mobilisation from Syria to Afghanistan* [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 30 september 2021 van <https://twitter.com/ToreRHamming/status/1433006858059624449>.

[121] Zelin 2021. Return of the Islamic Emirate of Afghanistan.

Bronnenlijst

Bronnenlijst

Afzal, M. (2019). Saudi Arabia's hold on Pakistan. *Brookings.edu*. Geraadpleegd van <https://www.brookings.edu/research/saudi-arabias-hold-on-pakistan/>.

Ahmed, S. et al. (2021, 26 augustus). With the Taliban Back in Kabul, Regional Powers Watch and Wait. *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/taliban-back-kabul-regional-powers-watch-and-wait>.

Akbar Zaidi, S. (2015). The Ulema, Deoband and the (Many) Taliban. *Economic and Political Weekly*, 44(19).

Al Jazeera and News Agencies. (2021, 4 september). Afghanistan: Mullah Baradar promises 'inclusive' government. *Aljazeera.com*. Geraadpleegd van <https://www.aljazeera.com/news/2021/9/4/afghanistan-mullah-baradar-promises-an-inclusive-government>.

Atwood, Richard, & Bahiss, Ibrahim. (2021, 19 augustus). [Podcast]. (2021, 19 augustus). What Will the Taliban Do Next? *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/what-will-taliban-do-next>.

Augusteijn, N. (2021, 31 augustus). De Amerikanen zijn vertrokken: dit staat Afghanistan nu te wachten. *Nu.nl*. Geraadpleegd van <https://www.nu.nl/strijd-in-afghanistan/6154080/de-amerikanen-zijn-vertrokken-dit-staat-afghanistan-nu-te-wachten.html>.

BBC. (2021, 7 september). Afghanistan: Who's who in the Taliban leadership. *BBC.com*. Geraadpleegd van <https://www.bbc.com/news/world-asia-58235639>.

Bloch, H. (2021, 19 augustus). A Look At Afghanistan's 40 Years Of Crisis – From The Soviet War To Taliban Recapture. *NPR.org*. Geraadpleegd van <https://www.npr.org/2021/08/19/1028472005/afghanistan-conflict-timeline?t=1629979724773>.

Bokhari, K. (2021, 23 november). The Long Shadow of Deobandism in South Asia. *New Lines Magazine*. Geraadpleegd van <https://newlinesmag.com/essays/the-long-shadow-of-deobandism-in-south-asia/>.

Borchgrevink, K. (2010). *Beyond Borders: Diversity and Transnational Links in Afghan Religious Education*. (PRIO Paper). Oslo: PRIO. Geraadpleegd van <https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=7212>.

Britannica. (z.d.). Soviet Invasion of Afghanistan. Geraadpleegd op 31 augustus 2021 van <https://www.britannica.com/event/Soviet-invasion-of-Afghanistan>.

Chayes, S. (2021, 3 september). Afghanistan's Corruption Was Made in America. *Foreign Affairs*. Geraadpleegd van <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-09-03/afghanistans-corruption-was-made-in-america>.

Chin-a-Fo, H. (2021, 26 augustus 2021). Bloedige aanslag ontwricht slotdag van evacuatie. NRC. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/08/26/aanslag-ontwricht-slotdag-evacuatie-a4056245>.

CISAC. (2018). 'Afghan Taliban'. Center for International Security and Cooperation (CISAC). Geraadpleegd van <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban>.

De Luce, D., Dilanian, K., & Yusufzai, M. (2021, 16 februari). Taliban keep close ties with Al Qaeda despite promise to U.S. *NBC News*. Geraadpleegd van <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/taliban-keep-close-ties-al-qaeda-despite-promise-u-s-n1258033>.

Doxsee, S., Thompson, J., & Hwang, G. (2021, 8 september). Examining Extremism: Islamic State Khorasan Province (ISKP). *Center for Strategic and International Studies*. Geraadpleegd van <https://www.csis.org/blogs/examining-extremism/examining-extremism-islamic-state-khorasan-province-iskp>.

Elias, B. (2021, 21 september). Why the Taliban Won't Quit al Qaeda. *Foreign Policy*. Geraadpleegd van <https://foreignpolicy.com/2021/09/21/taliban-al-qaeda-afghanistan-ties-terrorism/>.

Elshout, D. (2020, 6 januari). Eindhoven speelt grote rol in tv-serie over radicale islam. *Eindhovens Dagblad*. Geraadpleegd van <https://www.ed.nl/eindhoven/eindhoven-speelt-grote-rol-in-tv-serie-over-radicale-islam~a03a3f33/>.

Ewan, D. (2017, 27 september). Difference Between Salafi and Deobandi. *Difference Between Similar Terms and Objects*. Geraadpleegd van <http://www.differencebetween.net/miscellaneous/religion-miscellaneous/difference-between-salafi-and-deobandi/>.

France 24. (2021, 8 september). The Haqqani network: Afghanistan's most feared militants. *France24.com*. Geraadpleegd van <https://www.france24.com/en/live-news/20210908-the-haqqani-network-afghanistan-s-most-feared-militants>.

Gibbons-Neff, T., Abed, F., & Hassan, S. (2021, 18 augustus). The Afghan Military Was Built Over 20 Years. How Did It Collapse So Quickly? *New York Times*. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2021/08/13/world/asia/afghanistan-rapid-military-collapse.html>.

Global Security. (z.d.). Deobandi Islam. Geraadpleegd op 2 december 2021 van <https://www.globalsecurity.org/military/intro/islam-deobandi.htm>.

Hindustan Times. Taliban make it loud and clear: China is our top ally. (2021, 4 september). *HindustanTimes.com*. Geraadpleegd van <https://www.hindustantimes.com/world-news/taliban-make-it-loud-and-clear-china-is-our-top-ally-101630706488406.html>.

Houthuijs, P. (2021, 4 september). Taliban, al-Qaida, IS-K, Haqqani Netwerk: zo liggen de verhoudingen. *NOS.nl*. Geraadpleegd van <https://nos.nl/collectie/13870/artikel/2396425-taliban-al-qaeda-ISKP-haqqani-netwerk-zo-liggen-de-verhoudingen>.

Haqqani, H. (2005, 19 mei). The ideologies of South Asian Jihadi Groups. Hudson Institute. Geraadpleegd van https://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/1364/haqqani_vol_1_1.pdf.

Hussein, T. (2021, 11 oktober). Ex-Saudi Intelligence Head Weighs In on Afghanistan. *New Lines*. Geraadpleegd van <https://newlinesmag.com/review/ex-saudi-intelligence-head-weighs-in-on-afghanistan/>.

Ibrahim, A., & Siddiqui, U. (2021, 6 september). Taliban claims victory in Panjshir as it calls to end war: Live. *Al Jazeera*. Geraadpleegd van <https://www.aljazeera.com/news/2021/9/6/taliban-claims-complete-capture-of-panjshir-valley-live>.

International Crisis Group. (2021, 24 augustus). Taliban Rule Begins in Afghanistan. *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/taliban-rule-begins-afghanistan>.

- Johnson, T. H., & Mason, M. C. (2007). Understanding the Taliban and insurgency in Afghanistan. *Orbis*, 51(1), 71-89.
- Landay, J. (2021, 17 november). U.N. envoy says Islamic State now appears present in all Afghan provinces. *Reuters*. Geraadpleegd van <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/un-envoy-says-islamic-state-now-appears-present-all-afghan-provinces-2021-11-17/>.
- Marty, F.J. (2020, 10 augustus). The Taliban Say They Have No Foreign Fighters. Is That True? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2020/08/the-taliban-say-they-have-no-foreign-fighters-is-that-true/>.
- Massoud, A. (2021, 18 augustus). Opinion: The moedjahedien resistance to the taliban begins now. But we need help. *The Washington Post*. Geraadpleegd van <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/08/18/mujahideen-resistance-taliban-ahmad-massoud/>.
- MacGillivray, I. (2021, 6 september). Turbulence, the Taliban, and Turkey's role in Afghanistan's future. *The Lowy Institute*. Geraadpleegd van <https://www.loyyinstitute.org/the-interpretor/turbulence-taliban-and-turkey-s-role-afghanistan-s-future>.
- McCants, W. (2015, 22 september). How ISIS Got Its Flag. *The Atlantic*. Geraadpleegd van <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/isis-flag-apocalypse/406498/>.
- Meijer, R. (Ed.). (2009). *Global Salafism: Islam's new religious movement*. London, Engeland: Hurst & Company.
- Miller, L. (2021, 23 augustus). America's withdrawal from Afghanistan & implications for U.S. policy in Asia. *Hidden Forces*. Geraadpleegd van <https://hiddenforces.io/podcasts/laurel-miller-afghanistan-withdrawal/>.
- Ministerie van Defensie. (z.d.). Evacuatievluchten uit Afghanistan. Geraadpleegd op 6 september 2021 van <https://www.defensie.nl/onderwerpen/evacuatievluchten-afghanistan>.
- Nadimi, F. (2021, 19 juli). Iran Sets Its Eyes on Afghanistan. *The Washington Institute for Near East Policy*. Geraadpleegd van <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-sets-its-eyes-afghanistan>.
- Nasimi, S. (2014, 11 juli). The devastating truth of women's rights in Afghanistan. *OpenDemocracy*. Geraadpleegd van <https://www.opendemocracy.net/en/opensecurity/devastating-truth-of-womens-rights-in-afghanistan/>.
- Naval Postgraduate School (VS). 'Ethnic groups in Afghanistan,' 'Afghanistan Demographics' Geraadpleegd op 18 oktober 2021 van https://en.wikipedia.org/wiki/Ethnic_groups_in_Afghanistan#/media/File:Afghanistan_demographics_3.jpg.
- Noor Nasar, K. (2021, 15 september). Afghanistan: taliban leaders in bust-up at presidential palace, sources say. *BBC*. Geraadpleegd van <https://www.bbc.com/news/world-asia-58560923>.
- NOS. (2021, 13 augustus). VK voorziet terugkeer Al Qaida in Afghanistan, wordt het een vrijhaven voor jihadisten? *NOS.nl*. Geraadpleegd van <https://nos.nl/collectie/13870/artikel/2393676-vk-voorziet-terugkeer-al-qaida-in-afghanistan-wordt-het-ee-vrijhaven-voor-jihadisten>.
- Nu.nl. (2002, 17 mei). 'Eindhovenaren zijn in Kashmir koelbloedig vermoord' *Nu.nl*. Geraadpleegd van <https://www.nu.nl/algemeen/43276/eindhovenaren-zijn-in-kashmir-koelbloedig-vermoord.html>.

Olomi, A. (28 augustus 2021). The history of the Taliban is crucial in understanding their success now – and also what might happen next. *Informed Comment*. Geraadpleegd op 31 augustus 2021 van <https://www.juancole.com/2021/08/taliban-crucial-understanding.html>.

Osman, B. (2020, 1 juni). Bourgeois Jihad: Why Young, Middle-Class Afghans Join the Islamic State. *The United States Institute of Peace*. Geraadpleegd van <https://www.usip.org/publications/2020/06/bourgeois-jihad-why-young-middle-class-afghans-join-islamic-state>.

PBS. (2021, 30 augustus). A Historical Timeline of Afghanistan. *PBS.org*. Geraadpleegd van <https://www.pbs.org/newshour/politics/asia-jan-june11-timeline-afghanistan>.

Puri, L. (2009). The Past and Future of Deobandi Islam. *CTC Sentinel*, 2 (11), 19-22.

Rana, S., & Ganguly S. (2021). The Taliban Religious Ideology is Blow-back from 200 Years of British rule of India. Geraadpleegd van <https://www.juancole.com/2021/08/taliban-religious-ideology.html>.

Rashid, A. (2001). *Taliban*. Amsterdam, Nederland: Atlas, p. 42-45.

Rashid, A. (2001). *Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond*. London: Bloomsbury Publishing PLC.

Ramachandran, S. (2021, 10 september). What Role Will the Taliban's 'Supreme Leader' Play in the New Government? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2021/09/what-role-will-the-talibans-supreme-leader-play-in-the-new-government/>.

Roggio, B. (2021, 30 augustus). Osama bin Laden's security chief triumphantly returns to hometown in Afghanistan. *FDD's Long War Journal*. Geraadpleegd van <https://www.longwarjournal.org/archives/2021/08/osama-bin-ladens-security-chief-triumphantly-returns-to-hometown-in-afghanistan.php>.

Sayed, A. (2021, 29 augustus). ISIS-K is ready to fight the Taliban. Here's how the group became a major threat in Afghanistan. *Washington Post*. Geraadpleegd van <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/08/29/abdul-sayed-isis-k-taliban-afghanistan-threat/>.

Sayed, A. (2021, 24 september). The Taliban's Persistent War on Salafists in Afghanistan. *Terrorism Monitor*, volume 19, issue 18. The Jamestown Foundation. Geraadpleegd van <https://jamestown.org/program/the-talibans-persistent-war-on-salafists-in-afghanistan/>.

Seir, H., Faiez, R., Gannon, K., & Krauss, J. (2021, 18 augustus). Taliban vow to respect women, despite history of oppression. *AP news*. Geraadpleegd van <https://apnews.com/article/afghanistan-taliban-kabul-1d4b052ccef113adc8dc94f965ff23c7>.

Seldin, J. (2021, 10 september). Would-be Foreign Fighters Dreaming of Afghanistan. *Voice of America*. Geraadpleegd van <https://www.voanews.com/a/6222427.html>.

Snow, S. (2016, 3 november). Taliban Commanders Key to Peace With Afghanistan. *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2016/11/taliban-commanders-key-to-peace-with-afghanistan/>.

Sumpter, C. (2021, 23 augustus). What Does the Taliban Takeover Mean for Violent Extremism in Indonesia? *The Diplomat*. Geraadpleegd van <https://thediplomat.com/2021/08/what-does-the-taliban-takeover-mean-for-violent-extremism-in-indonesia/>.

Teerink, H. (2016, 10 maart). Tien jaar na de Hofstadgroep: alleen Mohammed B. nog vereerd. *AD.nl*. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/den-haag/tien-jaar-na-de-hofstadgroep-alleen-mohammed-b-nog-vereerd~a60b2024/>.

[The Soufan Center](https://thesoufancenter.org/intelbrief-2021-august-20/). (2021, 20 augustus). IntelBrief: The Past, Present, and Future of Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan. Geraadpleegd van <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2021-august-20/>.

[United Nations Security Council](https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486). (2021). Letter dated 20 May 2021 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council. Geraadpleegd van <https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486>.

[United Nations Security Council](https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486). (2021, 1 juni). Twelfth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2557 (2020) concerning the taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace stability and security of Afghanistan. Geraadpleegd van <https://www.undocs.org/pdf?symbol=en/S/2021/486>.

[Van Straaten, F.](https://www.nrc.nl/nieuws/2021/08/19/twintig-jaar-strijd-de-amerikaanse-oorlog-tegen-moslimterreur-die-de-wereld-veranderde-a4055344) (2021, 19 augustus). Twintig jaar strijd: de Amerikaanse oorlog tegen moslimterreur die de wereld veranderde. *NRC*. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/08/19/twintig-jaar-strijd-de-amerikaanse-oorlog-tegen-moslimterreur-die-de-wereld-veranderde-a4055344>.

[Vreeken, R.](https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-afghaanse-vallei-biedt-nog-moedig-weerstand-tegen-de-taliban~b3b5c0d2/) (2021, 19 augustus). Eén Afghaanse vallei biedt nog moedig weerstand tegen de taliban. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-afghaanse-vallei-biedt-nog-moedig-weerstand-tegen-de-taliban~b3b5c0d2/>.

[Wheeldon, T.](https://www.france24.com/en/asia-pacific/20210818-pakistan-cheers-taliban-out-of-fear-of-india-%E2%80%93-despite-spillover-threat) (2021, 18 augustus). Pakistan cheers Taliban out of 'fear of India' – despite spillover threat. *France 24*. Geraadpleegd van <https://www.france24.com/en/asia-pacific/20210818-pakistan-cheers-taliban-out-of-fear-of-india-%E2%80%93-despite-spillover-threat>.

[Williams, B.G.](https://www.jstor.org/stable/2386000) (2014). Afghanistan after the Soviets: From jihad to tribalism. *Small Wars & Insurgencies*, 25(5-6), 924-956.

[Zahid, F.](https://cf2r.org/tribune/understanding-taliban-through-the-prism-of-pashtunwali-code/) (2013, november). Understanding Taliban Through the Prism of Pashtunwali Code. *Tribune Libre* no. 37. Geraadpleegd van <https://cf2r.org/tribune/understanding-taliban-through-the-prism-of-pashtunwali-code/>.

[Zelin, A.Y.](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/return-islamic-emirate-afghanistan-jihadist-state-play) (2021). Return of the Islamic Emirate of Afghanistan: The Jihadist State of Play. *PolicyWatch* 3523, The Washington Institute. Geraadpleegd van <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/return-islamic-emirate-afghanistan-jihadist-state-play>.

Twitter

[Mironova, V.](https://twitter.com/vera_mironov/status/1427261849884667910) [[@vera_mironov](https://twitter.com/vera_mironov)]. (2021, 16 augustus). *#ISIS recruiter opinion on #Taliban control of #Afghanistan - we lost control of the territory we had and are hiding with locals now... but u should still come here to marry a local or #Pakistani because if u come with ur Western husband he will soon die anyways.* [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 22 september 2021 van https://twitter.com/vera_mironov/status/1427261849884667910.

[Mironova, V.](https://twitter.com/vera_mironov/status/1426555474284097543) [[@vera_mironov](https://twitter.com/vera_mironov)]. (2021, 14 augustus). *Talking about #ISIS foreign fighters in #Afghanistan... briefly talked to a recruiter and they are again actively recruiting Western women to come and join them. I asked to be married to a Western man but was offered #Pakistani because "they are more powerful and high ranked".* [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 22 september 2021 van https://twitter.com/vera_mironov/status/1426555474284097543.

[Hamming, T.](https://twitter.com/ToreRHamming/status/1433006858059624449) [[@ToreRHamming](https://twitter.com/ToreRHamming)]. (2021, 1 september). *AQ sources in Syria reveal that large numbers among its foreign fighter contingent want to travel to Afghanistan after the Taliban takeover. Not unthinkable that we see a mobilisation from Syria to Afghanistan.* [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 30 september 2021 van <https://twitter.com/ToreRHamming/status/1433006858059624449>.

Bijlage 1.

Relaties taliban met geopolitieke actoren

Bijlage 1. Relaties taliban met geopolitieke actoren

Pakistan

De taliban heeft veel steun ontvangen van de Pakistaanse staat. In ruil daarvoor is de taliban de belangrijkste Afghaanse bondgenoot van Pakistan. Dit bondgenootschap dient in het licht gezien te worden van de rivaliteit tussen Pakistan en India, waarbij Pakistan vreest voor een insluiting tussen India en een pro-Indiaas Afghanistan.^[122] Pakistan is er al langere tijd op gericht om de terugkeer van de taliban naar Kabul te vergemakkelijken. Pakistan hoopte echter dat de macht van de taliban hersteld zou worden door middel van regelingen om de macht te verdelen, die konden rekenen op internationale diplomatieke en economische steun. Pakistan zou graag zien dat de bilaterale handel met Afghanistan toeneemt. Pakistan pleit er daarom voor dat de taliban samenwerken met andere Afghaanse politieke actoren, om zo te voorkomen dat het land direct zware sancties opgelegd krijgt. Hoewel Pakistan aan de kant staat van de taliban, zal het terughoudend zijn in het erkennen van het talibanbewind uit angst voor bemoeilijkte relaties met het westen.^[123]

India

Ook India kijkt de taliban door de lens van zijn rivaliteit met Pakistan. Om die reden heeft India in het verleden de Noordelijke Alliantie gesteund. India werd echter geen onderdeel van de VS- en de NAVO-missies, omdat de Verenigde Staten wilden verhinderen dat het conflict tussen India en Pakistan in Afghanistan uitgevochten werd. India wil voorkomen dat Afghanistan een basis wordt voor Al Qaida, ISIS en andere extremistische groepen, die in potentie van daaruit een aanval zouden kunnen voorbereiden op India (in samenwerking met Pakistan). India had sterke banden met de voormalige Afghaanse regering van Ashraf Ghani. Hierdoor kan het moeilijk zijn om banden met de taliban te onderhouden. India zal waarschijnlijk een dubbel beleid proberen te voeren, waarbij het land de taliban openlijk bekritiseert en tegelijkertijd een verstandhouding opbouwt achter gesloten deuren.^[124]

Iran

Een ander noemenswaardig buurland van Afghanistan is de sjiitische^[125] staat Iran. Vanwege de soennitische extremistische overtuiging van de taliban, zouden de taliban een vijand moeten zien in Iran. Maar ondanks de fundamentele ideologische en theologische verschillen, zijn beide partijen vijanden van de Verenigde Staten. Dat biedt mogelijkheden tot samenwerking. Daarnaast zag Iran dat de taliban tegen het anti-sjiitische ISIS vchten en voorspelde het land dat de taliban de winnende partij zou worden. Hierom besloot Iran om de taliban financieel en militair te steunen. Ook hoopt Iran dat onder de taliban de vluchtelingenstroom naar Iran beteugeld wordt en dat de narcoticahandel, die via Afghanistan Iran bereikt, aan banden gelegd wordt. Iran wacht eerst waarschijnlijk af hoe de overheidsvorming zal verlopen en of de taliban in staat lijkt om de Iraanse prioriteiten te realiseren, voordat het belangrijke beslissingen neemt over zijn relatie met de nieuwe machtshebbers in Kabul. Terwijl Iran graag een constructieve relatie met de taliban wil opbouwen, blijft het buurland op zijn hoede voor de economische instabiliteit en bijbehorende problemen in Afghanistan.^[126]

[122] Ahmed, S. et al. (2021, 26 augustus). With the Taliban Back in Kabul, Regional Powers Watch and Wait. *Crisisgroup.org*. Geraadpleegd van <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/taliban-back-kabul-regional-powers-watch-and-wait>; Wheeldon, T. (2021, 18 augustus). Pakistan cheers Taliban out of 'fear of India' – despite spillover threat. *France 24*. Geraadpleegd van <https://www.france24.com/en/asia-pacific/20210818-pakistan-cheers-taliban-out-of-fear-of-india-%E2%80%93-despite-spillover-threat>.

[123] Ahmed et al. 2021. With the Taliban Back in Kabul, Regional Powers Watch and Wait.

[124] Ibid.

[125] De sjiitische islam is naast het soennisme een van de twee grote stromingen in islam. De sjiitische islam is ontstaan uit een politiek conflict wie de wereldlijke opvolger van Profeet Mohammed moest zijn. De sjiieten stellen dat die opvolger alleen uit de familie van de Profeet afkomstig mag zijn, in tegenstelling tot de soennieten die vonden dat de meest geschikte kandidaat deze functie kon bekleden. Later zijn er diverse theologische verschillen ontwikkeld tussen de stromingen. Extremisten binnen beide stromingen zien elkaar regelmatig als afvalligen.

[126] Ahmed et al 2021. With the Taliban Back in Kabul, Regional Powers Watch and Wait; Nadimi, F. (2021, 19 juli). Iran Sets Its Eyes on Afghanistan. *The Washington Institute for Near East Policy*. Geraadpleegd van: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-sets-its-eyes-afghanistan>.

China

Wat betreft China heeft de taliban een zeer positieve houding. Ze noemden China zelfs de *"belangrijkste partner"*.^[127] Dit is opvallend omdat onder andere veel extremistische organisaties met een islamitische achtergrond China veroordelen vanwege hun behandeling van de islamitische Chinese minderheid: de Oeigoeren. De taliban doen dat niet en geven aan gebruik te willen maken van Chinese economische initiatieven. Zo heeft woordvoerder Zabihullah Mujahid al aangegeven China's One Belt, One Road-project^[128] te omarmen. De samenwerking met China stellen de taliban in staat om hongersnood en een eventueel economisch reces te bestrijden. Volgens Mujahid: *"China is onze belangrijkste partner en vertegenwoordigt een fundamentele en buitengewone kans voor ons omdat het klaar staat om te investeren en om ons land te herbouwen"* en *"er zijn rijke kopermijnen in het land die, dankzij de Chinezen, opnieuw in gebruik genomen en gemoderniseerd kunnen worden. Daarnaast vertegenwoordigt China onze toegang tot markten over de gehele wereld"*.^[129]

Rusland

Ondanks de Sovjetinvasie in Afghanistan, lijken de taliban in Rusland een mogelijke onderhandelingspartner te zien. Sinds 2015 speelt Rusland een steeds grotere rol in de onderhandelingen tussen Afghanen onderling. De resulterende betrekkingen met de taliban zijn dusdanig goed dat de taliban zelfs aan Rusland gevraagd hebben om te bemiddelen tussen de taliban-organisatie en de leider van het Nationale Verzetsfront, Ahmad Massoud (die heeft geweigerd zich te onderwerpen aan het talibanbewind). Rusland is gebaat bij stabiliteit in Afghanistan, uit angst voor migratiestromen naar Rusland, en is ervan overtuigd dat de taliban die stabiliteit brengen. Daarnaast wil Moskou voorkomen dat Afghanistan een veilige haven wordt voor extremisten en is de hoop dat de taliban de Afghaanse opiumproductie zullen beëindigen.^[130]

Turkije

Voorheen had Turkije goede relaties met de Afghaanse regeringen van president Karzai en Ghani, terwijl Erdogan zich negatief opstelde tegenover de taliban. Desondanks heeft Erdogan aangegeven dat hij bereid is om samen te werken met het nieuwe talibanregime. De taliban hebben Turkije de mogelijkheid geboden om logistieke ondersteuning aan het vliegveld in Kabul te verlenen, terwijl zijzelf de veiligheid van het vliegveld zouden waarborgen. Dit opent mogelijkheden voor Turkije om producten te exporteren en voor Afghanistan om goedkope Turkse goederen af te nemen. Het talibanbewind biedt ook kansen voor Turkse bouwbedrijven, die gelieerd zijn aan de AK-partij. Controle over het Afghaanse vliegveld biedt Turkije een rol in het bepalen wat voor hulp Afghanistan binnenkomt. Turkije is hiermee als NAVO-lid ook een brug naar het Westen. Dit kan Turkije de regionale bemiddelingspositie geven, die het al lange tijd ambieert.^[131]

[127] (Citaat vertaald). Hindustan Times 2021. Taliban make it loud and clear: China is our top ally.

[128] Ook wel bekend als 'De Nieuwe Zijderoute'. Dit betreft een ontwikkelings- en investeringsstrategie van de Chinese staat om te investeren in Afrika en Azië ten behoeve van Chinese belangen.

[129] (Citaat vertaald). Hindustan Times 2021. Taliban make it loud and clear: China is our top ally.

[130] Ahmed et al 2021. With the Taliban Back in Kabul, Regional Powers Watch and Wait.

[131] MacGillivray, I. (2021, 6 september). Turbulence, the Taliban, and Turkey's role in Afghanistan's future. The Lowy Institute. Geraadpleegd van <https://www.loyyinstitute.org/the-interpretor/turbulence-taliban-and-turkey-s-role-afghanistan-s-future>.

Bijlage 2.

**Over Nuance door
Training en Advies**

Bijlage 2. Over Nuance door Training en Advies

Nuance door Training & Advies (NTA) is een onderzoeks- en adviesbureau in het sociale veiligheidsdomein. Ons advies en onderzoek richten zich op de veiligheidsthema's 'gewelddadig extremisme' en 'radicalisering' en op sociale vraagstukken die samenhangen met polarisatie.

NTA levert een belangrijke bijdrage aan de (persoonsgerichte) aanpak van radicalisering en gewelddadig extremisme. We staan onder andere gemeenten bij in de duiding van radicaliseringsproblematiek en ondersteunen professionals uit het veiligheidswerkveld met advies en opleiding. Onze adviseurs en onderzoekers werken onder meer als deskundigen in strafrechtzaken en we worden regelmatig gevraagd door internationale organisaties, zoals de Verenigde Naties, om onze kennis en kunde te delen met andere landen.

NTA beschouwt het als taak om tijdig de gevaren van extremisme, radicalisering en polarisatie te signaleren en hierover te communiceren. Dit doen we onder meer vanuit fundamenteel onderzoek en door continu de praktijk te monitoren. Onze onderzoeksmethoden komen voort uit de antropologie. Dit betekent dat we het perspectief van de ander willen begrijpen en dit perspectief diepgaand inzichtelijk willen maken. Dat doen we door primaire bronnen te gebruiken en via contextueel, langdurig en diepgaand veldonderzoek. Onze methode stelt ons in staat om professionals te equiperen om geïnformeerd beleid te ontwikkelen en uit te voeren.